ԱՐՍԱՐԱՊԱՏ
SARDARABAD

BUENOS AIRES
AÑO XIII
Nº 478
miércoles 30 de marzo de 1988

(478)

FIEL EXPRESION DEL PENSAR DEMOCRATA LIBERAL DE LAS COLECTIVIDADES ARMENIAS DE SUDAMERICA
PRIMER PERIODICO ARMENIO DE SUDAMERICA IMPRESO EN SISTEMA OFFSET

EDITORIAL

Con renovados bríos

En nuestras ediciones anteriores hablamos dado la exclusiva acerca de que el día 23 de marzo iba a ser decisivo, en la presente etapa que presenta la Cuestión Armenia, para la resolución de la suerte de Nogorny Gharabagh (Nogorny en ruso: montañoso), mediante su ingreso a la jurisdicción política de la República Socialista Soviética de Armenia.

No fue facil mantener la tensa calma esperando un final feliz, cuidando el manejo de la información para no crear falsas expectativas. Todos nuestros pasos, nuestros desvelos, nuestra lucha, nuestros movimientos, fueron con el objeto de obtener la afirmativa.

La cuestión era compleja. Cómo brindar una información, para los que somos parte interesada, sin crear vanas ilusiones o aparecer como elementos negativos. Los cables venían del mundo occidental y de las agencias soviéticas. Muchos coincidentes. Otras no. En especial los relativos a los muertos en Sumgait y Kirovabad, donde las cifras se manejaban de 30 a 300 y hasta 1.500.

Y llegó el 23 de marzo.

El Soviet Supremo dictaminó la negativa a aceptar la voluntad del pueblo de Gharabagh Montañoso, de acuerdo con una cláusula constitucional de la URSS de reintegrarse a la dirección política de la Armenia Soviética. Pero sí aceptó brindar a los habitantes de Gharabagh numerosas mejoras, y la influencia de Armenia en la vida educacional y cultural.

De todo este movimiento hemos podido extraer una serie de conclusiones positivas:

1)El pueblo de la RSS de Armenia es el portador de la antorcha de la lucha por las reivindicaciones de sus territorios.

2) La autoridad del Catolicosado de Etchmiadzin, tanto dentro del estado ateo de la URSS, y por ende de Armenia, como de la Diáspora, es respetada indiscutiblemente. La Iglesia Apostólica Armenia, como en Avarair y en Sardarabad, sigue con su Biblia, con su Cruz y su mensaje de paz, firme con los destinos de su pueblo.

3) La Diáspora se mostró cohesionada como una sola persona alrededor de los hermanos de la Madre Patria con su aliento, su voz, y como en Erevan, ella también salió a la calle, llegó ante las legaciones diplomáticas de la URSS y presentó sus petitorios. En este movimiento jugó un papel preponderante el Sr. Alex Manoogian.

4) Todos los masivos movimientos que tuvieron lugar en Erevan, en Moscú, en otras ciudades de la URSS, como así también en todas las colectividades del mundo, fueron de caracter **pacífico**, ordenado como corresponde a un *pueblo culto y civilizado*.

Nos queda ahora por saber la identidad de los muertos, el nombre de sus asesinos, dónde serán juzgados y qué penas les corresponden por el delito cometido.

Nosotros confiamos en la "perestroika" y en el "glasnost" del Sr. Gorbachov, para que no queden inmunes los actos de barbarie cometidos hacia la población armenia por los azerbaijanos.

Para finalizar diremos que, a pesar de no ser totalmente satisfactorio el resultado del 23 de marzo, para nosotros debe ser el comienzo de una nueva etapa, donde con renovados bríos vayamos buscando los puntos sobre los cuales centrar nuestros esfuerzos, para que la justicia y la paz lleguen al pueblo armenio.

Nos visita el Patriarca Católico Armenio

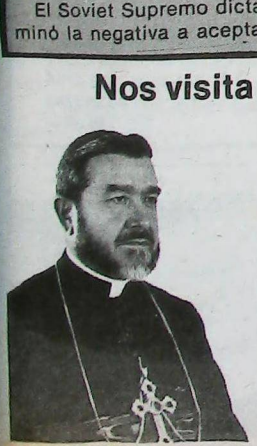

El 12 de abril próximo llegará a esta Capital Su Beatitud Hovanes Bedros XVIII Kasbarian, Catolicós Patriarca de Cilicia de la Iglesia Católica Apostólica Romana de rito Armenio.

S.E. Bedrós XVIII participará de los actos conmemorativos del Genocidio, el 24 de abril, y se sumará en esta ocasión al dolor por la matanza de armenios por los azeris de Azerbaijan.

Asimismo, el 16 de abril habrá de inaugurar la catedral armenia católica de Montevideo, dedicada a Nuestra Señora de Bzommar.

El cuerpo de editores de Sardarabad, en nombre de la Regional Sudamericana de la Organización Democrata Liberal Armenia y del Consejo Nacional por los Derechos Armenios, le da la bienvenida y le desea éxito en su misión.

"...Si en el caso de los armenios realizamos alguna modificación, la misma debe realizarse en toda la Unión Soviética, cosa que no es práctica", dijo Gorbachov al senador estadounidense Carl Levin.

El senador demócrata Carl Levin estuvo recientemente en Moscú con un grupo de científicos y parlamentarios. Con ese motivo, el viernes 11 de marzo se reunió con Gorbachov para analizar temas relativos al desarme y a los derechos humanos.

En esa ocasión el senador transmitió un mensaje personal de Alex Manoogian al Secretario General del Partido Comunista de la URSS, señor Mikhail Gorbachov, relativo a la cuestión de Gharabagh montañoso (Nogorny Gharabagh).

Carl Levin

A su regreso de Moscú, el senador Levin brindó una conferencia de prensa en Washington DC., la que se realizó el miércoles 16 de marzo de acuerdo con los siguientes términos:

Periodista: Qué es lo que observó con relación a la cuestión Armenia?

Levin: Dos cosas, a ese respecto. Nosotros tratamos ese tema con Shervanadze y con Gorbachov. Personalmente transmitimos el mensaje de Alex Manoogian, quien en realidad es la cabeza nominal de todos los armenios esparcidos por el mundo.

En forma contundente le solicité que diera curso a

(pasa a pág. 6)

**"CRISTO RESUCITO DE ENTRE LOS MUERTOS.
CON SU MUERTE PISOTEO A LA MUERTE Y
CON SU RESURRECCION NOS CONCEDIO LA VIDA.
A EL, GLORIA ETERNA. AMEN"**

Con este Salmo de nuestra Madre Iglesia Apostólica Armenia, saludamos a los miembros de nuestras comunidades de la América del Sur, con motivo de las Pascuas de Resurrección de Nuestro Señor Jesucristo.

El, con su humilde nacimiento, con sus objetivos no de cambiar a los hombres, sino de mejorarlos en su vida interior y en su amor al prójimo, con el ejemplo de su vida, pasión y muerte, con su mensaje de paz sigue estando permanentemente con nosotros.

Las Pascuas son una ocasión para rezar en familia, asistir a los oficios religiosos y comulgar con el cuerpo y la sangre del Señor.

Les deseamos felicidades y los saludamos con el tradicional:

**"Kristos Hariav i merelotz
Orhnial e Harutiun Kristosi".**

Los Armenios de San Pablo presentan un petitorio

El 14 de marzo pasado, representantes de la colectividad armenia de San Pablo viajaron a Brasilia para presentar, ante la embajada soviética en esa ciudad, el petitorio de que damos cuenta en otro lugar de esta página. La numerosa delegación fue encabezada por Monseñor Datev Garibian.

Armênios do Brasil em Audiência com o Embaixador Soviético

No dia 15 de março, as 16 h, em Brasília - Capital Federal - uma commissão representando todos os armenios do Brasil foi recebida em audiência pelo Embaixador da URSS no País, Victor Isakov.

Como porta-voz da comitiva, o Bispo Datev Karibian - Prelado da Diocese Apostólica Armênia do Brasil - expôs os motivos da manifestação e solicitou que as autoridades soviéticas aprovem a devolução de Karabagh a R.S.S. Armênia.

Hrair Chahinian, membro da comissão e da A.C. Tekeyan, leu o manifesto entregue ao Embaixador, que se dispôs a encaminhar o ducomento com a máxima urgência possível ao Supremo Soviético. Também fez uso da palavra o deputado constituinte Fernando Gasparian.

O embaixador Victor Isakov declarou-se surpreso diante dos fatos ocorridos em Karabagh e afirmou que isso era uma novidade não só para ele, mas para a toda geração a que ele pertence, pois nunca tinha ouvido ou tomado conhecimento de manifestações advindas das populações que vivem na União Soviética que evidenciassem falta de fraternidade entre os povos. Ele se referiu as manifestações de armênios ocorridas em Paris e Beirut como acontecimentos que o emocionaram e comentou que a reivindicação de Karabagh é um fato que não pode ser ignorado, mas é uma questão muito difícil, que com certeza terá uma solução justa.

Um clima de cordialidade marcou o encontro, tendo o Embaixador Soviético informado também que há diversas bolsas de estudo para a Armênia a disposição dos interessados e manifestato o desejo de que os laços com a embaixada sejam mais constantes.

A comissão representando todas as entidades de nossa coletividade foi integrada pelas seguintes personalidades:

Bispo Datev Karibian, Prelado da Diocese Apostólica Armênia do Brasil; Padre Antonio Kechedjian, da Paróquia Armênia Católica São Gregório Iluminador; Pastor Alberto Daracdjian, da Igreja Central Evangélica Armênia de São Paulo; Sr. Archavil Donelian; Hovanés Zeitulian; Nubar Nersessian; Avedis Tchalikian; Hrair Chahinian; Zaven Der Haroutiounian e pelo deputado constituinte Fernando Gasparian.

Telegramas

EXMO. SR.
MIKHAIL GORBACHEV
SECRETARIO GERAL DO PC DA URSS

Encorajados pela nova política de GLASTNOST e PERESTROIKA de V. Exa., os representantes do povo de Nagorni-Karabagh, solicitam-lhe que considere o programa desta região como uma das injustiças que esperam uma ação no sentido de corrigi-las.

Apelamos a V.Exa. para que resolva esye antigo problema pacificamente.

ZAVEN DER HAROUTIOUNIAN
PRESIDENTE DA UGAB

(Outros quatro telegramas foram enviados pela UGAB em nome do Departamento Feminino, Departamento de Jovens; Escola Paren e Regina Bazarian da UGAB e em nome dos sócios).

Reunem-Se em São Paulo Representantes de Entidades Armênias

A convite do Prelado Titular da Diocese Apostólica Armênia do Brasil, Bispo Datev Karibian reuniram-se no dia 2 de março passado, representantes de todas as entidades armênias do Brasil, a fim de não somente iniciar a elaboração do programa dos atos evocativos do 24 de abril, mas também com o propósito de deliberarem com relação as manifestações ocorridas na Armênia e na região de Karabagh.

O Bispo Datev Karibian informou que, atendendo a uma solicitação de S.S. Vasken I - Katholikós e Patriarca Supremo de todos os armênios - a coletividade deveria mobilizar-se em apoio a questão de Karabagh. Deliberou-se o envio de telegramas a S.S. Vasken I; ao Secretário Geral do PC da URSS, Mikhail Gorbachev e ao presidente da R.S.S. Armênia; além da entrega de uma mensagem da coletividade armênia do Brasil ao embaixador da URSS.

Reuniram-se novamente em 09 de março, quando foi aprovado o texto do manifesto e foi constituída uma comissão para entrega do respectivo documento. (Vide nota com o título "Armênios do Brasil em Audiência com o Embaixador Soviético).

MICHAEL KORBATCHE - SEC. GERAL
P.C. UR.SS.
KREMLIM
MOSCOU/URSS

COLETIVIDADE ARMENIA DO BRASIL INDO AO ENCONTRO COM OS PRINCIPIOS QUE NORTEIAM GOVERNO V. EXC. VEM IRMANAR EM SOLIDARIDADE POVO DE NAGORNO-KARABACH. QUE REIVINDICA REPARACAO HISTORICA DE 1923, A REINTEGRACAO DA NAGORNO-KARABACH A REPUBLICA ARMENIA. ESPERAMOS QUE ESTE APELO, VENHA CONTRIBUIR DENTRO DE UM ESPIRITO DE ENTENDIMENTO E HARMONIA PARA FORTALECER PAZ ENTRE OS POVOS E TRIUNFO DA JUSTICA.

COLETIVIDADE ARMENIA DO BRASIL.

Camara Municipal de Osasco, aprova moção em favor do povo *Armênio*

Considerando que o povo Armênio e seus descendentes radicados em nossa cidade - Osasco, sensibilizado e solidário com o justo movimento dos compatriotas de KARABASCH.

Considerando que a pacífica luta dos Armênios, no sentido de conseguir a total unidade de seu território, cujo embate tem sido uma constante na vida de seu povo e filhos;

Considerando que não nos parece justo e carece de lógica que, o território de KARABASCH, constituído em sua grande maioria - 90% de armênios cristãos, se vejam obrigados e submissos a uma minoria de no mínimo 10% de AZERBAIJIANOS de religião muçulmana e fala turca;

Considerando que o ilustre Lider MIKAHIL GORBACHEV, Chefe Supremo da República Socialista Soviética é o incentivador da "perestroika" e para quem apelamos no sentido de determinar o estudo para o atendimento do clamor de todos os Armênios espalhados pelo universo:

ISTO POSTO:

Requeiro a Mesa, observadas as formalidades redas Relações Exteriores do Brasil, Dr. Roberto Costa de Abreu Sodré, para que S.Exa. promova gestões junto ao Excelentissimo Sr. Embaixador da U.R.S.S. no Brasil, para que seja apoiado a todo movimento em favor do povo de KARABASCH, por ser de Justiça,

Que se dê conhecimento deste aos ilustres Senhores: Ministro das Relações Exteriores do Brasil e ao Embaixador da União Soviética no Brasil.

Sala das Sessões Tiradentes, 08 de março de 1988.

ACHOUTE SANAZAR
Vereador

JOTOR SA
INVERSORA - FINANCIERA
La Empresa Líder del Mercado Inmobiliario

CENTRAL: Av. Callao 836 — **T.E. 41-8671/6093/5312**
BELGRANO: Av. Cabildo 300 — **T.E. 771-4695 - 773-2748**
CABALLITO: Av. Rivadavia 4309 — **T.E. 981-4536/3288**
VICENTE LOPEZ: Av. Maipú 1601 — **T.E. 795-0934**

Confiterias **Steinhauser**

ATENCIONES DE FIN DE AÑO - REGALOS EMPRESARIOS

BUENOS AIRES: AV. CABILDO 1924 Tel. 781-0861/6555 • PARANA 1343 Tel. 42-9507/4828
AV.SANTA FE 1289 Tel. 41-5247 • ESMERALDA 1219 Tel. 312-7136
GUIDO 1965 (esq. Junin) Tel. 804-2136 • SUCRE 2439 Tel. 781-6524 (Rotisserie)
MARTINEZ: RAWSON 2133 Tel. 792-5774 SAN ISIDRO: ACASSUSO 469 Tel. 743-1501

HAIG GORGODIAN, *titular de la empresa, les desea*
FELICES PASCUAS!

Siguiendo al Ararat

"Sólo el sexto puesto para Ararat", dice Andreassian

Arkadi Andreassian, de 41 años, ex jugador de fútbol y actual Director Técnico del Ararat, considera que los futbolistas de su equipo, como estan preparados, pueden aspirar a ocupar, en el mejor de los casos, el sexto puesto en el Campeonato de la URSS.

"Para alcanzar mayores éxitos necesitaremos 2 o 3 años", agrega.

Cabe destacar que el equipo de Ararat, que ganara el Campeonato de la URSS en 1973, necesitó seis largos años para lograr ese triunfo.

"Por ahora, nuestro punto más débil es la defensa. La calidad de un futbolista como la calidad de su equipo, depende en gran medida de poder jugar igualmente bien en la defensa y en el ataque. A nosotros, por ahora, se nos da mejor el ataque. Y además hay que añadir que, en el actual plantel, los jugadores son muy cumplidores y disciplinados, pero les falta lo que puede llamarse arte creativo. Y también falta un verdadero líder, cosa muy importante en el deporte".

"Pero nosotros anotamos también otro problema en el fútbol armenio y es el de prescindir con excesiva precipitación de los jugadores veteranos puesto que algunos de los viejos futbolistas -aunque no jueguen tan brillantemente como en sus mejores tiempos- pueden continuar jugando bien y ser utiles a sus equipos. Es el caso de Markarov, un jugador famoso que todavía podía ser *muy eficaz en el plantel del* Ararat".

"También yo estaba pletórico de fuerzas cuando me propusieron abandonar el equipo - dice Andreassian -. Tenia entonces 30 años y podía todavía ser muy útil para mi equipo. Pienso que no hay que mirar la fecha de nacimiento de jugador, sino como juega".

IGLESIA CATEDRAL SAN GREGORIO EL ILUMINADOR

Oficios religiosos de la Pascua de Resurreción

31 de Marzo - JUEVES SANTO.
9 hs. Comienzo de los oficios
10.30 hs. Santa Misa en recordación de la Ultima Cena y de la Institución de la Sagrada Eucaristía.
Oficia el Rev. Vazkén Stepanian.
17 hs. Oficio del lavado de los pies.
Canta el Coro Tesderk Vartanantz, dirigido por el Archimandrita Harutiun Mouchian.
19 hs. Oficio de las Tinieblas.
23 hs. Sermón.

1° de Abril - VIERNES SANTO.
11 hs. Oficio de la Crucifixión
19.30 hs. Oficio del Entierro

2 de Abril - SABADO SANTO
9 hs. Santa Misa, con la participación de los alumnos de las escuelas armenias, quienes harán la Confesión y posteriormente se les impartirá la Comunión Pascual
18 hs. Jetúm. Lectura de las sagradas profecías, tras lo cual se celebrará la Misa del Sábado de Gloria: Oficia el Rev. Archimandrita Harutiun Mouchian.
Posteriormente se realizará la "Bendición del Hogar" en el Salón del Arzobispado.

3 de Abril - PASCUAS DE RESURRECION.
9 hs. Comienzo de los oficios religiosos.
10.30 hs. Santa Misa.
Oficiará S.E. Monseñor Krikoris Pouniatian.
El Coro Gomidás cantará la Misa Polifónica de Magar Ekmalian, dirigido por Makruhí Eulmessekian.

4 de Abril - RECORDACION DE LOS DIFUNTOS
10.30 hs. Se oficiará Misa en la Iglesia de la Santísima Trinidad, en el Cementerio Armenio.

Un programa similar se cumplirá, también, en los siguientes templos de la Iglesia Apostólica Armenia:

- Iglesia Santa Cruz de Varak, en Flores
- Iglesia San Hagop, en Valentín Alsina
- Iglesia San Jorge, en Vicente López
- Iglesia San Jorge, en Córdoba
- Iglesia San Nersés El Agraciado, en Montevideo (Uruguay)
- Iglesia San Jorge, en San Pablo (Brasil)

DONACION

Hemos recibido, y agradecemos vivamente, las siguientes donaciones:

Sr. Dirán Mosditchian, de San Pablo (Brasil), como lo hace anualmente, dona u$s 200 al fondo de **Sardarabad.**

Dr. Daniel Vaneskeheian (Buenos Aires), dona a **Sardarabad** la suma de A 100 con motivo del nacimiento de su hijo.

SOLIDARIDAD

Son muy afligentes las noticias de dominio público acerca de la catástrofe que asoló el conurbano de Buenos Aires y otros puntos del país, provocando numerosas muertes y decenas de miles de personas sin techo, sin ropa, sin comida.

Invitamos a la solidaridad con esas familias desamparadas, concurriendo a los centros de asistencia con nuestra cuota de ropa, alimentos o medicamentos, u otros medios en que podamos asistirlos.

. Remises
. Sepelios
. Traslados

CASA Rivera
CORALLO, CUFARO Y CIA.

Jubilados, pensionados, cónyuges y fliares. sin cargo

Av. Córdoba 4902 T.E.: 773-2800/772-3288

Señor Empresario:

En el silencio y la penumbra, el enemigo trabaja contra nosotros. Piense y haga pensar. Difunda *"Turquía Estado Genocida"* de Pascual Ohanian. Reservas al: 795-7063.

ESTUDIO JURIDICO

Dr. Bautista Kuyumdjian
Dr. Gabriel E. Williams
Dra. Patricia Kuyumdjian de Williams
Dr. Javier B. Kuyumdjian

TUCUMAN 1438 PISO 7°
T.E.: 40-6809 / 7112 / 49-7049

U. G. A. B.

ARMENIA 1322 - BS. AS.
773-2820 y 772-2617

COMUNICADO DE PRENSA

1/88

UNION GENERAL ARMENIA DE BENEFICENCIA

MENSAJE

El Consejo Directivo de la UGAB expresa, en el comienzo del año lectivo, a las Instituciones Eclesiásticas, Deportivas, Escolares, Culturales, Regionales, Prensa Oral y Escrita, y a todas las organizaciones que hacen al mantenimiento y grandeza de nuestro Legado Cultural, sus mejores deseos para el alcance de los objetivos propuestos.

INICIACION LAS CLASES

El lunes 14 de marzo dió comienzo el ciclo lectivo 1988 en la Escuela Primaria Berdjuhí Emirian, y Jardín de Infantes Srpuhí Ekshian, con la presencia de autoridades eclesiásticas, padres, alumnos, docentes y representantes de Comisiones. En este período funcionará una segunda división de 7° grado.

Cabe destacar el estado óptimo en que se encontró el edificio escolar, tras los eficientes trabajos del verano para reacondicionarlo.

El lunes 21 inició sus actividades el Instituto Secundario Doris Tchinossian. Asistieron representantes eclesiásticos, miembros del Consejo Directivo, benefactores, autoridades del Colegio, docentes, padres y alumnos. Luego de la bendición habló el Arch. Harutiun Mushian y, luego, el licenciado Adolfo Koutoudjian y el Secretario General de UGAB, señor Ruben Kechichian, refiriéndose a la necesidad de un desarrollo progresivo y al importante rol participativo de la comunidad.

ASAMBLEA GENERAL ORDINARIA

El sábado 26 de marzo, a las 17.30, tuvo lugar la Asamblea General Ordinaria de la UGAB, donde se consideró la Memoria y Balance del ejercicio vencido, así como diferentes puntos del trabajo a realizar.

La convocatoria deja como saldo el interés general de los asociados por el crecimiento cualitativo y cuantitativo en la marcha de la Institución.

ADHESION A GHARABAGH

El 9 de marzo, la comunidad armenia de Buenos Aires se reunió multitudinariamente frente a la embajada de la URSS. en adhesión a los reclamos de Gharabagh. El Consejo Directivo de UGAB, representando la Institución, engrosó las filas de quienes con su presencia apoyaron el petitorio presentado al señor Embajador.

28 de Marzo de 1988

MONTEVIDEO

Editorial de Audición Cultural Tekeyan

6 de marzo de 1988, Por Dr. Bedros Daniellan

continuación

Este editorial, escrito y pronunciado por el director de la Audición Cultural Tekeyan, por Radio Continente de Montevideo, puntualiza una serie de situaciones y circunstancias que invitan a la reflexión de los armenios de la Madre Patria y de la Diáspora.

-Pero el tercer factor, y el más importante, el que nos llama más la atención y, sobre el que reina un silencio sepulcral y que nos da miedo por lo que encierra, porque hoy, que reclamamos Gharabagh, y nos desgarramos el pecho, estando en la noticia, no estamos aprovechando el momento de pedirle al mundo nuestros territorios ancestrales en poder de Turquía. Por qué no estamos pidiendo el Ararat? Por qué no estamos pidiendo con la misma vehemencia el reconocimiento del Genocidio? Por qué estamos colaborando, nosotros los armenios, con nuestro silencio, con nuestro ancestral enemigo el turco, que, agazapado, espera? O es que se está sirviendo a otros intereses que no sólo no son los nuestros sino que afectan la esencia de nuestra Causa Nacional. Por qué sólo un acto de exigencia ante las puertas de la Embajada Soviética y no actos simultáneos ante todas las embajadas, en especial las turcas y las de la Otan. No son las naciones que firmaron Sevres y Lausana?

Una sola voz, un solo corazón. Queremos todas nuestras tierras, Gharabagh incluído pero más queremos que se reconozca el Genocidio.

No hemos visto la misma pasión para manifestar ante la Embajada de los EE.UU. por la negativa de su cámara de representantes a fijar el 24 de abril como fecha del genocidio, más aún cuando nos consta que fueron presionados por la Casa Blanca y el Secretario de Estado, Schultz, quien consideró imprescindible escribir cartas a los miembros de la cámara exhortándolos a negar la resolución. Ello fue en nombre de los intereses geopolíticos, en los que los derechos humanos y el recuerdo de los padecimientos de una Nación no se ha tenido en cuenta. Si nos ponemos a pensar, estamos hablando nada más que de conmemoración, ya no de reconocimientos o de exigencia de devolución de territorios.

La historia no debe repetirse. Demasiados hechos han afectado nuestra historia por falta de madurez y visión política. No podemos olvidar que estamos llenos de errores y horrores, de matanzas y alianzas con nuestros verdugos. Esto no lo decimos para revivir el pasado sino porque oímos a voceros "oficiales" estableciendo un paralelo entre este reclamo de un millón de armenios en las calles de Erevan y el levantamiento antisoviético, antiarmenio del 18 de febrero. Por supuesto que se nos va a acusar de realizar una apología prosoviética para desviar el tema. Hoy no vamos a tocar ese tema, estamos en el tema nacional armenio, Pero debemos dejar bien claro, que por ese levantamiento del 18 de febrero no pudo reconsiderarse el Tratado de Alexandropol, donde habíamos vendido nuestros extensos territorios, que hoy no estamos reclamando. No queremos no necesitamos reavivar viejas heridas.

Ya pasamos por las etapas en las que las potencias cristianas de Europa usaban a los cristianos armenios para inmiscuirse en los asuntos turcos.

Ya pasamos las épocas en que se nos usó para realizar movimientos antisoviéticos, como parte de un cordón para detener el ejército ruso, sin tener en cuenta para nada la suerte de nuestro pueblo ya agónico, hambriento, enfermo, más allá de su ideología o de su régimen político.

Hoy, con nuestro silencio, estamos reafirmando conductas pasadas. No estamos reclamando nuestras tierras en poder de Turquía porque no hay población armenia en ellas. Repito este concepto pues el silencio que existe al respecto lo está determinando. No estamos reclamando, hoy, nuestras tierras en poder de Turquía, primero, y segundo, que se insista en reclamar Gharabagh por su autodeterminación, por su mayoría armenia. No y mil veces no, aunque quedara un sólo armenio, debemos exigirlo, porque son nuestras históricamente.

Simplificando, mañana los turcos nos dirán en esas tierras no hay armenios, los actuales pobladores haciendo uso de su autodeterminación resuelven, haciendo uso de su soberanía, que esas tierras son parte integral de Turquía. Consecuencia, nuevo entierro de la Causa Nacional.

Dónde están, nos preguntamos, los Consejos de la Causa Armenia, que vienen reclamando esas tierras con tanta pasión, que de pronto se ha silenciado? Es para pensarlo.

Hoy todas las baterías están dirigidas a Gorbachov, al Gobernador Soviético para que se pronuncien afirmativamente con respecto a Gharabagh.

Podemos vislumbrar que apenas se demore la solución del diferendo, que como todo reclamo territorial no será de fácil resolución, se comenzará a realizar una política antisoviética, lo que es decir, antiarmenia.

Por otra parte, creen Uds. que el Gobierno turco no se está moviendo políticamente, presionando en todos los frentes internacionales para diluir la concreción del sueño y el deseo del pueblo armenio? O estará esperando que Gharabagh sea entregado a Armenia, basándose en nuestra autodeterminación, en nuestra soberanía y en nuestro silencio de exigir nuestros territorios?

No podemos dejar de ver que seguimos siendo ese punto neurálgico, esa espina que quiebra los sueños panturánicos y panislámicos, esa espina que incomoda a la OTAN, a los azerbaijanos y a los turcos, a los antigorbachianos. Elementos todos que exigen patriotismo, madurez y visión política, abandonar los intereses particulares y asumir sublimemente la Causa Nacional Armenia.

ARMENIOS MARCHEMOS
GHARABAGH ES
NUESTRO, EL ARARAT
TAMBIEN

Son investigados los desmanes en Sumgait

Los crímenes y desmanes cometidos en Sumgait el 28 de febrero, están siendo investigados por un grupo especial designado por la Fiscalía de la URSS, según noticias de la Agencia DAN.

Se ha establecido que como resultado de las acciones criminales perecieron 32 personas pertenecientes a distintas nacionalidades, 197 ciudadanos sufrieron daños, se cometieron 12 violaciones, se saquearon más de 100 domicilios y se dañaron 26 establecimientos de servicio público y una veintena de automóviles.

Hasta la fecha se ha detenido a 42 personas participantes de los hechos, de las cuales algunas de ellas fueron condenadas anteriormente por delitos comunes. Asimismo, cerca de 400 personas deberán responder por la perturbación del orden público.

Confitería "Armenia"
PRODUCTOS ORIENTALES
T.E.: 71-4571 Scalabrini Ortiz (ex Canning) 1317

Merceril S.A.
Larrea 237. Capital
T.E.: 48-9343

WILTON PALACE HOTEL
Av. Callao 1162
Tel. 41-9483
Buenos Aires
Argentina

Electrónica DE LA PAZ
Reformas a Binorma
Service Especializado en:
TV Color y Video
Computación
Telefonia
Todas las Marcas · Trabajos con Garantia
LUNES A VIERNES DE 9 A 20,30 Hs. · SABADO DE 9 A 13,30
CIUDAD DE LA PAZ 1782 · TEL. 783-1109/785-6646

TERKA
S.A.C.I.F.I.yA.
Fábrica de tejidos
Fábrica:
Av. Dr. Arturo Illia 2740 - (1754) San Justo Bs. As.
T.E. 651-1651/0634
Administración y ventas:
Moreno 1235 (1091) Cap. T.E. 37-3829/6102

Detalle de los últimos acontecimientos referidos a Gharabagh

Consignamos en estas páginas la información de los acontecimientos ocurridos en la URSS. en torno al reclamo armenio de Gharabagh. Como verá el lector, se han producido -y continúan produciéndose-hechos trascendentales en torno a una definición acerca de esta justa exigencia armenia.

MARZO 22
(TASS)

"LA SITUACION CONTINUA TENSA", DICE GUERASIMOV.

En el informe brindado hoy a los periodistas, la situación en torno a Gharabagh fue el tema dominante por parte de los periodistas occidentales y, al responder a esas preguntas, Guennadi Guerasimov, Jefe del Departamento de Información del Ministerio de Relaciones Exteriores de la URSS, dijo:

"La situación continúa tensa. EN Sumgait, por ejemplo, sigue en vigor el toque de queda, pese a que la situación se ha normalizado por completo. La ciudad trabaja, sin que se haya producido exceso alguno. En Armenia tienen lugar manifestaciones que no pueden considerarse un fenómeno normal".

Guerasimov dijo que las manifestaciones que tuvieron lugar en Erevan contaron con una asistencia bastante amplia. Pero dijo *ignorar el número exacto de los participantes en ellas, al igual que si hubo o* no incidentes. *Destacó que* el total de las víctimas de los sucesos de Sumgait, de 32 personas, dado a conocer tiempo atrás, se mantiene, a la vez que calificó de monstruosas las cifras que difunden cadenas de radio de otros países en sus servicios sobre la Unión Soviética.

El portavoz del Ministerio de Relaciones Exteriores informó, asimismo, que mañana, miércoles 23, tendrá lugar una conferencia de prensa sobre el tema relacionado con los problemas actuales de las relaciones nacionales en la URSS, de la que participarán conocidos especialistas soviéticos.

MARZO 22
(TASS)

EL PRESIDUM DE UCRANIA SEÑALA LA INQUIETUD DE LOS TRABAJADORES.

El Presidium del Soviet Supremo de la República Socialista de Ucrania, en su reunión de hoy, consideró el problema de la inquietud que provocan en los trabajadores de la República los acontecimientos de Nogorny Gharabagh.

Destacó que los trabajadores de esa República profesan sentimientos *fraternales, de amistad y respeto* hacia los pueblos de las Repúblicas Socialistas de Armenia y Azerbaijan, repúblicas federadas que gozan de iguales derechos en la familia multinacional de la URSS. Precisamente por ello, los acontecimientos que se operan últimamente en la región autónoma de Gharabagh, así como en Armenia y Azerbaijan, provocaron suma inquietud en los trabajadores de Ucrania, así como en *muchos otros ciudadanos soviéticos. Ellos están especialmente preocupados por el carácter de estos acontecimientos, que no* tienen precedentes en el país, en lathistoria de relaciones nacionales de ra URSS.

El Presidium del Soviet Supremo de la República Socialista de Ucrania solicitó al Presidium del Sóviet Supremo de la URSS adoptar medidas pertinentes, encaminadas a **asegurar la observancia rigurosa de la Constitución de la URSS y de la legislación soviética,** en aras de la amistad y fraternidad entre los pueblos de Azerbaijan y Armenia y entre los trabajadores de nuestra Patria socialista multinacional, en su conjunto.

Disposiciones análogas fueron aprobadas por los Presidiums de los Sóviets Supremo de la República Socialista de Georgia, Bielorrusia y Uzbekistan, en sus reuniones celebradas en la fecha.

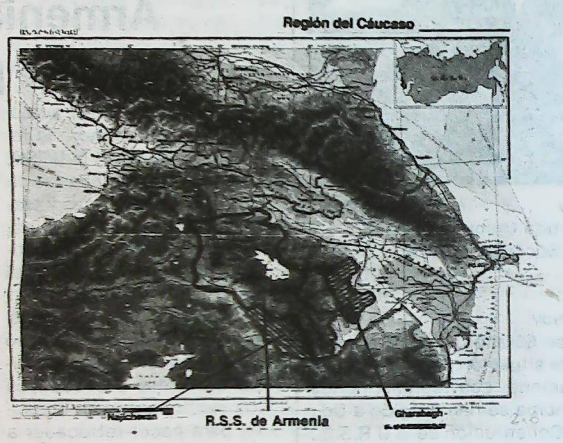

MARZO 22
(TASS)

REUNION DEL PRESIDIUM DEL SOVIET SUPREMO EN MOSCU

El Presidium del Soviet Supremo de la RSFSR. se reunió hoy para analizar la situación creada en la República Autónoma de Gharabagh, y en las Repúblicas Socialistas Soviéticas de Azerbaijan y de Armenia.

Sobre este punto informó el miembro del Buró Político del Comité Central del Partido Comunista de la URSS. y Presidente del Consejo de Ministros, Vitali Vorotnikov, que después de las deliberaciones el Presidium aprobó por unanimidad la siguiente disposición.

"El Presidium del Soviet Supremo RSFSR, expresa su inquietud y alarma por la situación creada en la región autónoma de Nogorny Gharabagh y en las Repúblicas Socialistas de Azerbaijan y Armenia, y considera que esa situación está en pugna con el fortalecimiento sucesivo de la amistad, unidad y cohesión de todos los pueblos hermanos de nuestro país, con la democratización de la vida social y estatal y con la garantía de los derechos constitucionales y los intereses de los ciudadanos soviéticos de las distintas nacionalidades".

"Guiándose por los principios de la política nacional leninista, el Soviet Supremo recomienda encarecidamente a los Presidiums de los Sóviets Supremos de Azerbaijan y Armenia, hacer todo lo que de ellos dependa para poner orden y conservar la tranquilidad de la población de esas Repúblicas en aras.de la consolidación de la amistad de los pueblos y para cumplir exitosamente las tareas de la perestroika".

"El Presidium del Soviet SUpremo de la RSFSR pide al Presidium del Sóviet Supremo de la URSS **que adopte medidas resueltas a hacer cumplir la Constitución Soviética en los territorios de dichas Repúblicas** y a seguir fortaleciendo la unión de las Repúblicas Socialistas Soviéticas y de todas sus formaciones estatales y autónomas, y cohesionando a los pueblos soviéticos".

MARZO 23
(TASS)

SE ANALIZO EN EL KREMLIN LA CUESTION DE GHARABAGH

El Presidium del Soviet Supremo de la URSS. se reunió hoy en Kremlin bajo la presidencia del miembro del Buró Político del Comité Central del Partido Comunista y Presidente del Presidium, AndréiGromiko. En la oportunidad analizaron la cuestión sobre las medidas relacionadas con los llamamientos de la Repúblicas Federadas acerca de los sucesos de Nogorny Gharabagh, de la República de Azerbaijan y de Armenia.

Sobre este tema habló Andrei Gromiko.

Participaron en este exa-

(pasa a pág. 11)

Unión Compatriótica Armenia de Marash

SANTA PASCUA - SURP ZADIG HAVGUETAJAJ

Domingo 3 de Abril

MADAGH

Domingo 8 de Mayo

"Por siempre conserve, en imágenes visuales, sus fiestas personales o reuniones empresarias

VIDEO Y FOTOGRAFIAS VIDEOLOOK

CARAVOTTA Y ASOCIADOS

T.E.: 258-8786/393-7446

SINTONICE AUDICION CULTURAL TEKEYAN

La cultura y el quehacer de la armenidad

Domingos de 10,5 a 11 horas.

CX. 10 Radio Continente (Uruguay)

(735 khz. al lado de Radio Mitre)

kircos

MANUFACTURA DEL CAUCHO

José Martí 3380 — Capital — Tel. 922-3730 / 923-5783

El mensaje de Manoogian a Gorbachov

A S.E. Mikhail Gorbachov
Primer Secretario del Partido Comunista de la Unión de las Repúblicas Socialistas Soviéticas
Moscú URSS

Honorable señor Gorbachov:

Los armenios. desde hace 65 años, tienen la esperanza y la confianza de que la situación jurídica de Gharabagh Montañoso se solucione. Los representantes electos de esa región autónoma se han dirigido a Ud., para que de acuerdo con la Constitución de la U.R.S.S., se ejecute el dictamen del año 1920, emanado del Soviet de Bakú, para que Gharabagh montañoso reingrese a la República Socialista Soviética de Armenia como parte complementaria de su territorio.

Las manifestaciones pacíficas en Armenia, como así también la decisión de sus autoridades electas, los muestran fuertemente solidarios con el justo pedido del pueblo de Gharabagh.

Los sucesos acaecidos en Gharabagh montañoso y en otras ciudades de Azerbaijan, causan profundas preocupaciones a los armenios que viven en el mundo. Los principios de fraternidad internacional leninista adoptados por vuestro gobierno, es posible llevarlos a cabo en paz, fundamentados en la justicia. Nosotros estamos convencidos de que ha llegado el momento de llevar a cabo la decisión tomada hace 65 años atrás, en el marco de la "glasnost" y "perestroika", que promete un futuro de seguridad y buenaventura no sólo a los pueblos de la Unión Soviética, sino a toda la humanidad.

Alex Manoogian

"...Si en el caso de los armenios realizamos ..."

(viene de pág. 1)

las cuestiones pedidas allí ...Sesenta o setenta años antes se había hecho un intento para reunificar Gharabagh con la Armenia Soviética. Ese pedido fue realizado por un miembro del Soviet. Por lo tanto, entregamos ese mensaje para que seriamente tengan en cuenta la petición de Manoogian, quien goza de gran respeto en todo el mundo y no sólo en el mundo armenio.

La conducta de Gorbachov presentaba dos aspectos. En primer lugar, tengo que decir que Gorbachov tiene ciertas simpatías hacia el punto de vista armenio. El conoce los pormenores del Genocidio. Y es visible que allí hay una simpatía. El es conciente de que estando los armenios protegidos por el gobierno soviético les ha dado refugio frente a los turcos, enseguida de cometido el Genocidio.

Por empezar, entonces, el trato era de simpatía. Sin embargo, y a pesar de lo dicho, yo no soy optimista respecto a realizar correcciones en los límites; la causa por la cual soy pesimista es que Gorbachov explicó largamente todas aquellas cuestiones que podrían surgir cuando se comenzaran a trazar los nuevos límites.

También analizó república por república, demostrando las mayorías y minorías que se encontraban en ambos lados. Por lo tanto, dijo Gorbachov, "si en el caso de los armenios realizamos alguna modificación, la misma debe realizarse en toda la Unión Soviética, cosa que no es práctica".

Empero, nosotros insistimos en el punto de que, en el caso armenio se realizó una histórica injusticia y que en una provincia de Azerbaijan había una centralización de población armenia, y que la justicia exigía que la promesa realizada en 1920 por el Soviet de Bakú fuera cumplida.

Así, luego de transmitirle nuestro informe, quedamos durante bastante tiempo examinando la situación armenia.

Armenia: "La reestructuración no podrá ser detenida"

Erevan (DAN). Hay personas que se oponen a la renovación que vive la URSS, porque ella significa un dique a sus ambiciones y pretensiones irresponsables, dice un comentario difundido por la *Agencia Oficial Tass*. Cínica y cobardemente esas personas están dispuestas a sacar provecho de las dificultades y a utilizar con fines provocativos los sentimientos de la gente, para hacer retroceder a la sociedad. Precisamente esa gente fue la que el 19 último organizó la reunión del llamado **"Comité de Gharabagh"**, en Erevan.

Cierto I. Muradian -sigue diciendo Tass- que se desvive por ser líder de la nación, declaró en nombre de todos los armenios de la región autónoma de Nogorny Gharabagh que "ellos no creen en Moscú, ni en el Comité Central, ni en la Suprema Justicia ni en el pueblo ruso, ni en nada".

El comentario agrega que, incluso, fue dado a conocer un "ultimatum", en nombre de los organismos del Partido y de los Sóviets locales, con la amenaza de solicitar apoyo en el exterior. En la reunión de Gharabagh se planteó la consigna de ir al trabajo pero no hacer nada, sino celebrar reuniones para elegir nuevos Comités del Partido y Comités Sindicales. Cierto K. Nagapetian instó a realizar paros, huelgas masivas de hambre, y exigió declarar a Armenia República sin partido.

El ya mencionado I. Muradian propuso crear **Destacamentos de Defensa.** Los extremistas; aprovechando los nombres de gente crédula, abrieron en las secciones del Banco de Ahorro dos cuentas a los efectos de colectar medios para sus necesidades.

Ellos se llaman, uno a otro, ***magníficos políticos dignos de ser dirigentes de la República,*** dice Tass, para terminar afirmando que los trabajadores del país están seguros de que los comunistas, la clase obrera, la intelectualidad y la juventud de la Armenia Soviética, no marcharán tras esos irresponsables elementos. La reestructuración continuará y los problemas *más difíciles los resolveremos* en un ambiente de amistad, paz y tranquilidad.

La reestructuración no podrá ser detenida.

U.G.A.B.
Liga de Jóvenes
EN BREVE...
TALLER de FOTOGRAFIA
Informes e inscripción
Sábados de 19 a 21 hs.
en U.G.A.B. Armenia 1322

UNION GENERAL ARMENIA DE BENEFICENCIA
PROMOCION 1988
LA TRADICIONAL CENA DE LOS VIERNES
A PARTIR DE LAS 20,30 HS.
* BUFFET FROID ORIENTAL
LOS TIPICOS PLATOS DE LA COCINA ARMENIA
COMIDAS Y POSTRES ARTESANALES
Selección de Vinos
ATENCION PERSONALIZADA - MENU A LA CARTA
Recepciones - Cumpleaños - Convenciones - Despedidas
Agasajos empresarios AL MEJOR ESTILO
COMIDAS PARA LLEVAR * VARIADA SELECCION
La preparación está a total cargo de las madres de la promoción con estricto estilo familiar
RESERVAS Y PRESUPUESTOS AL T.E.: 51-1634 - 48-8364 - 567-3468
ARMENIA 1322 BS. AS. 773-2820 - 772-2617

Doctor
Luis H. Vertanessian
Escribano
Nueva dirección
Florida 375, 4°
Tel. 334-5726/28

Crónica de jóvenes que vivieron las jornadas de Gharabagh

La siguiente es una crónica viva de los acontecimientos ocurridos en Erevan con motivo de los reclamos sobre Gharabagh. La misma está preparada por un grupo de doce jóvenes armenios habitantes de distintos paises de la Diáspora, que actualmente se encuentran estudiando en Armenia.

A través del relato maduro y veráz de este grupo juvenil, *nuestros lectores conocerán en detalle la realidad de lo ocurrido en Erevan a partir del 20 de febrero pasado.*

Nos dirigimos a Ud, para hacer llegar por su intermedio, a la opinión pública, un informe de los hechos acaecidos entre los días 20 de febrero y 10 de marzo de 1988 en la ciudad de Erevan, capital de la R.S.S. de Armenia.

Los abajo firmantes, estudiantes residentes en esta ciudad, provenientes de diferentes países, fuimos testigos y *participantes de la manifestación popular más espontanea, masiva e* importante en la historia de la U.R.S.S., motivada por el justo reclamo del pueblo armenio para incorporar la Región Autónoma del Gharabagh Montañoso (Nogorny Gharabagh) a la R.S.S. de Armenia.

Dicha manifestación estuvo encuadrada dentro de la política de glasnost, democratización y perestroika, propulsada por el Primer Secretario del P.C.U.S. *Mijail Gorbachov.*

ANTECEDENTES HISTORICOS

La Región Autónoma del Gharabagh Montañoso dependiente de la R.S.S. de Azerbaijan, se formó el 5 de julio de 1921 por decisión del buró Caucásico del C.C. del P.C. Tiene una superficie de 4.400 km2, siendo su centro administrativo la ciudad de Stepanakert.

Hasta el año 1847 esta ciudad se denominó Vararagn. Entre los años 1847 y 1921 *pasó a denominarse Jankent y posteriormente, en el año 1921, se cambia* otra vez su nombre por Stepanakert en honor a Stepan Shahumian.

Stepanakert y sus alrededores son ricos en antigüedades y monumentos arquitectónicos. Encontrándose en la región gran variedad de materiales culturales de la época antigua armenia.

El primer plano y proyecto de construcción de Stepanakert fue diseñado en 1926 por el arquitecto A. Ta*manian, autor del proyecto de construcción de la mo*derna Erevan.

La población de la Región Autónoma del Gharabagh consta de 177.000 habitantes. Los armenios forman el 80,5 del total de la población, también viven azerbaijanos (18%) y otras minorias como: rusos, georgianos, griegos, kurdos etc.

El nombre histórico del Gharabagh es Artzaj.

El día 20 de febrero del presente año se realiza una sesión extraordinaria del Soviet Supremo de la Región Autónoma del Gharabagh Montañoso, dependiente de la R.S.S. de Azerbaijan. En dicha sesión se decide por una mayoría de 110 votos a favor, sobre un total de 140 lo que transcribimos a continuación.

SESION EXTRAORDINARIA DEL SOVIET DE DIPUTADOS POPULARES DE LA REGION AUTONOMA DEL GHARABAGH MONTAÑOSO.

Escuchando y analizando los discursos de los diputados del Soviet, de diputados populares de la Región Autónoma del Gharabagh Montañoso, dependiente de la R.S.S. de Azerbaijan, para pasar a integrar la R.S.S. de Armenia se pide la intervención de los Soviets Supremos de Azerbaijan y de Armenia para que tomen una decisión.

Por tanto, el XX Congreso Regional de la Región Autónoma del Gharabagh, en sesión extraordinaria, decide:

1. Apoyando los sentimientos de los trabajadores de la Región Autónoma del Gharabagh solicita al Soviet Supremo de Azerbaijan y de Armenia honda comprensión respecto a los sentimientos expresados por la población armenia del Gharabagh Montañoso.

2.Resolver la cuestión de la entrega de la Región Autónoma del Gharabagh por parte de Azerbaijan a la R.S.S. de Armenia.

3.Mediar ante el Soviet Supremo de la U.R.S.S. para la solución favorable de la cuestión de la entrega de la Región Autónoma del Gharabagh Montañoso dependiente de Azerbaijan a la R.S.S. de Armenia.

Obviamente, para que esto se cumpla hay algunos pasos legales a seguir:

a) Que el gobierno de Azerbaijan acepte la separación.

b) Que el gobierno de Armenia acepte la incorporación.

c) En caso de que uno de estos requisitos no sea cumplido, el problema debe resolverse en el Soviet Supremo de la U.R.S.S.

Hasta el momento no sólo el gobierno de Azerbaijan rechazó la decisión del Soviet provincial de Gharabagh, sino que el gobierno de Armenia no ha tomado una posición definida al respecto.

CARACTERISTICAS DE LA MANIFESTACION

Como respuesta a la decisión de la sesión extraordinaria del Soviet de diputados populares de la Región Autónoma del Gharabagh Montañoso, y haciendose eco a la llegada de la delegación de dicho consejo (la cual arribó a la ciudad el día 20 de febrero de 1988) el pueblo de Armenia se reunió en el parque de la Opera de esta ciudad entre los días 20 y 27 de febrero. El número de manifestantes el primer día fue calculado en unas 6000 personas. En los últimos días se llegó a congregar una multitud de cerca de 700000 personas.

Una marcha por las calles de la ciudad, llevada a cabo la noche del 22 de febrero a partir de las 22hs, fue decisiva para obtener el apoyo masivo de la población. Cabe destacar que los manifestantes no eran solamente habitantes de Erevan, sino también que día a día iban engrosando las filas nuevas columnas que llegaban de diferentes puntos del país.

Este fue un movimiento de todo el pueblo armenio: estudiantes, obreros, campesinos, intelectuales, empleados, gente de todas las edades y estratos sociales fueron a llevar su voz de apoyo a la justa causa de reivindicaión de este territorio históricamente armenio.

También se recibieron adhesiones de los Armenios residentes en Rostov, Tiflis, Moscú y otras ciudades de la U.R.S.S.

Unieron su voz a la causa las minorias kurda, yezidí y lituana residentes en Armenia.

El día 22 de febrero ante la necesidad de tener un organo que expresara la voz del pueblo ante las autoridades y que llevara adelante el movimiento, se postulan delegados que son elegidos a brazo levantado por la multitud alli presente. Se formó asi el comite organizativo (Gazm. Gomite) cuyos miembros son:

*Igor Muradian.-Economista nacido en Bakú. Trabaja desde hace 15 años por la causa del Gharabagh.

*Vache Sarujanian.-Director de teatro, gran orador.

*Ara Babian.-Estudiante de medicina de la facultad Orientalista, y Ex-combatiente en Afganistán.

*Ali Mahmetov.-Poeta kurdo residente en Erevan.

*Silva Gabudikian.-Poetisa.

*Hovhannes Chekidjian.-Director del coro Estatal de Armenia, y otros.

El mitín comenzaba todos los días a las 9 de la mañana y se prolongaba hasta las 23 horas. Además de los discursos y palabras de adhesión de los oradores se interpretaban canciones patrióticas y poesías de los más queridos poetas armenios (Shiraz, Sevag, Charentz y otros).

El clima reinante en la manifestación fue totalmente pacífico. La milizzia (policía) de Erevan no re-

(pasa a pág. 8)

TEXTIL CENTER
DE GASE LUX S.R.L.
Fabricación y ventas de telas laminadas • Sedas
Dibujos y diseños propios • Pailletes • Sedas naturales
Gran variedad de lurex lisos y estampados
Lavalle 2437 T.E.: 962-9118
Alsina 1291. Capital T.E.: 38-6596

Daniel Youssefian e Hijos S.A.
Distribuidor y Mayorista Textil
Blanco y Tejidos en general
Sarmiento 2357. Buenos Aires
T.E.: 48-9442/5298

Koulaksizian Hnos. S.A.
FABRICACION DE TEJIDOS
LIMA 3560 - (1678) CASEROS
Tel. 750 - 5888/3501/4632

CONTEMPORA
Alfombras Atlántida
CORDOBA 4475 CAPITAL FEDERAL
T.E. 773-2794 774-2977

Crónica de jóvenes que vivieron...

(viene de pág. 7)

gistró durante esos días ninguna infracción al orden público. El ministro del Interior manifestó, en un discurso a la multitud, su asombro por la ejemplar conducta del pueblo, quien se encargó de desterrar y ahogar provocaciones. slogans aislados y sin apoyo popular que iban en contra del espíritu constitucionalista, pacifista e internacionalista de la manifestación. Durante estos ocho días se exponían fotos de Gorbachov, Lenin, Gral. Antranik y Jrimian Hairig entre otros; carteles con las siguientes expresiones: "La base del internacionalismo es la justicia", "El Gharabagh es nuestro", "El Gharabagh es el examen de la perestroika", "No somos extremistas", "Una nación, una república".

A los efectos de la alimentación y atención de primeros auxilios a los manifestantes que pasaban largas horas de pie en la plaza de la Opera, se organizaron fondos que proveían de pan, queso, embutidos, agua y medicamentos. Médicos, personal sanitario y ambulancias fueron establecidos a los efectos de la atención de enfermos.

Desde el 24 de febrero se declaró paro general en todo el país, en reclamo de una respuesta del gobierno de Armenia a la decisión del Soviet de Diputados Populares de la Región Autónoma de Gharabagh Montañoso. Esta medida fue tomada también por la población armenia del Gharabagh, mientras que en Bakú (capital de Azerbaijan) la colonia armenia realizó un boicot económico.

ACTITUD DE LA PRENSA

Desde los primeros momentos de la manifestación la agencia de noticias TASS calificó a la misma como un movimiento extremista que alteraba la fraternidad y amistad de los pueblos azerbaijano y armenio. Esto, sumado a la poca importancia dada por la prensa local al gran movimiento popular, provocó honda indignación en la población armenia. En el transcurso de los días la prensa sólo se remitió a transcribir los discursos oficiales, no presentando una información amplia ni objetiva del suceso, contradiciendo de esta manera la política de glasnost, perestroika y democracia vigente.

Una columna marcha por la Plaza Lenin hacia el lugar de la concentración. (Foto AP.)

El día 21 de febrero, finalmente Armenpress decide plegarse a los reclamos del pueblo, cuando decimos Armenpress nos referimos a la inmensa mayoría de sus empleados quienes firman y envían una carta de protesta a la agencia de noticias Tass por la errónea información que hace llegar al mundo. Paralelamente los trabajadores de la Radio y la Televisión se adhieren al movimiento y modifican en parte sus programaciones habituales, emitiendo números artísticos folclóricos y populares armenios. Lamentablemente algunos medios de prensa extranjeros recepcionados aquí difundieron información errónea de los acontecimientos.

ACTITUD DE LA IGLESIA

Desde el primer día se reclamó la presencia del Catolicós de todos los armenios Vazken I°, que se hizo eco del llamado del pueblo el día 25 de febrero en que se dirigió por televisión al pueblo armenio.

En su discurso hizo notar la preocupación de la diáspaora por este problema, y calificó al movimiento de popular y a los reclamos como el "justo y natural derecho del pueblo armenio".

Finalmente exhortó a tener paciencia, a mantener la calma y a aguardar hasta la justa definición del problema.

ACTITUD DE LA INTELECTUALIDAD

Lamentablemente no toda la intelectualidad se plegó activamente y desde el comienzo al movimiento. Pocos fueron los que dieron su apoyo al pueblo. Entre ellos podemos recordar a Silva Gabudikian, Victor Hampartzumian, Sero Jantzalian, Hovhannes Chekidjian, Vladimir Abadjian, Dikran Manzurian, Robert Amirkanian, Razmig Davoian, Hairig Muradian, Zori Balaian, Artur Meschian, Shake Vartzian, Haiguhi Djinanian y otros.

ACTITUD DEL GOBIERNO CENTRAL

El día 23 de febrero llegan a Erevan V.I. Dolguigh y A.I. Lukyanov, representantes del Polit Buro del C.C. del P.C.U.S., para interiorizarse de los hechos transcurridos hasta ese momento.

Dolguigh se dirigió al pueblo en tres ocaciones: 23 de febrero, ante los manifestantes reunidos frente a la sede del C.C. del P.C. de Armenia, el 24 de febrero por televisión y, el 25 de febrero leyó por televisión una solicitud del Primer Secretario del P.C.U.S., M. Gorbachov, a los pueblos de Azerbaijan y de Armenia.

Lo sustancial de los discursos del Gobierno Central fueron:

*Aprecio al pueblo armenio como un pueblo trabajador, internacionalista y pacifista.

*Exhortación a suspender la huelga general.

*Promesa de encontrar una solución justa y acorde al principio de hermandad de los pueblos de la U.R.S.S.

El día 26 de febrero los escritores Zori Balayan y Silva Gabudiklan se entrevistaron durante una hora con el Primer Secretario del P.C.U.S. M. Gorbachov, y durante tres horas con su secretario Yacoblev. Durante estas entrevistas se presentaron documentos sobre el problema del Gharabagh. Ambos dirigentes se interesaron personalmente sobre el tema.

ACTITUD DEL GOBIERNO DE ARMENIA

El primer eco proveniente del gobierno de Armenia, fue el discurso pronunciado por televisión el día 22 de febrero, por el Primer Secretario del P.C. de Armenia Garen Demirdjian.

El pueblo no quedó satisfecho con las palabras de su dirigente. Los manifestantes que estaban en la plaza de la Opera permanecieron allí, en tanto que nuevas columnas se plegaban haciendo ver su descontento.

La siguiente intervención fue por parte del Secretario del P.C. de Armenia Robert Arzumanian, el día 24 de febrero. Exhortó a la multitud reunida en la plaza a volver a sus trabajos y confiar en la resolución del gobierno.

El día 26 se realizó el Plenum del C.C. del P.C. de Armenia, donde se dio total y plena aprobación a la solicitud hecha por el Primer Secretario del P.C.U.S. Mijail Gorbachov el día anterior. La resolución de este Plenum fue comunicada a los manifestantes, en forma personal, por Garen Demirdjian, en la plaza de la Opera, ante una multitud cercana al millón de personas.

FIN DE LA MANIFESTACION

El día 27 de febrero el Comité Organizativa mociona un programa que fue aprobado por la inmensa mayoría de los manifestantes y cuyos puntos esenciales son:

*Desmovilización temporaria hasta nueva convocatoria del Comité Organizativo.

*Exhortación a organizarse en cada lugar de trabajo y centro de estudio en subcomités organizativos cuyos delegados estarán constantemente en contacto con el Comité Organizativo Central.

El Comité Organizativo se reune a partir de esa fecha en forma periódica, y se producen algunos cambios en su integración. Actualmente ocupa la presidencia del mismo el académico Victor Hampartzumian.

La próxima reunión de este Comité esta convocada para el 19 de marzo.

Mientras tanto la vida en Erevan se desarrolla normalmente. Existe un gran interés en el pueblo por conocer todo lo relacionado con el tema. La prensa ha comenzado a dar mayor información, haciendo hincapié en la hermandad de los pueblos soviéticos.

SITUACION ACTUAL

El día 2 de marzo, la situación aparentemente normal se complica, en la localidad azerbaijana de Sumgait se producen serios disturbios. La prensa sobiética habla de 31 muertos y 100 heridos, por su parte la prensa extranjera recepcionada aquí habla de 120 muertos. Lo escueto de la información oficial y la alusión repetitiva a la hermandad e internacionalismo de los pueblos soviéticos, cuando se están produciendo graves hechos, lleva a que se produzcan rumores en el seno del pueblo. Algunas personas que tienen familiares o conocidos en diferentes ciudades azerbaijanas, y en especial en Sumgait, hablan de matanzas y violaciones perpetradas por los azerbaijanos en perjuicio de la poblaión no musulmana.

Día a día llegan personas procedentes de Sumgait y de otras localidades de Azerbaijan, que al ser evacuadas se hospedan en casas de familiares o pensionados de Armenia.

En repudio a los acontecimientos de Sumgait, el Comité Organizativo convoca al pueblo en general, y a las mujeres en especial, para el 8 de marzo (Día Inter-

(pasa a pág. 10)

LA IGLESIA ARMENIA
Fuente de Fe y Patriotismo
de Hakop Kelendjian
u$s 7. c/ejemplar
Adquiéralo en:
SARDARABAD
Nicaro Vega 4779 - Capital

PROFESIONALES

CONTABILIDAD IMPOSITIVA

Dr. Ricardo Delanian
Estudio Contable Impositivo
Contador Público U.N.C.
Entre Ríos 263 1° 4
T.E.: 3-1141 - CORDOBA

ABOGADOS

Dr. Juan Carlos Merdinian
Abogado
Rondeau 578 T.E.: 051 45215
CORDOBA

DAN - ESPECIAL PARA SARDARABAD

Varios días en Nogorny Gharabagh

(Notas de un periodista)

Por **Karen Jachaturov**

Karen Jachaturov, vicepresidente de la Agencia Novosti, es un conocido historiador armenio. En la siguiente nota da sus impresiones sobre la situación en Armenia, luego de una visita de varios días a la conflictiva región.

Llegué a Stepanakert, centro administrativo de Nogorny Gharabagh, una *ciudad tranquila y acogedora en medio de las cordilleras* nevadas, una semana después de que el Soviet de diputados populares, el órgano de poder local, había convocado a sesión extraordinaria y tomado la decisión de presentar la solicitud para el traspaso de la región autónoma de Nogorny Gharabagh a la administración de la República Socialista de Armenia. Este acto, que no tiene precedentes en la práctica de las relaciones entre nacionalidades, no estuvo precedido de explicaciones *ni por declaración pública de motivos. El Comité Central del* Partido Comunista consideró que las acciones y las exigencias de revisar la división administrativa existente, contradicen los intereses de los trabajadores de ambas repúblicas y deterioran las relaciones entre las nacionalidades.

En los años 20, en Azerbaijan se crearon dos formaciones nacionales y prerrogativas diferentes en las *regiones donde la mayoría de la población era armenia: la República S.S. Autónoma de Najichevan, que* tiene constitución propia y ésto le asegura el desarrollo integral, económico y social en su territorio, y la República Autónoma de Nogorny Gharabagh. Lamentablemente, ni la Constitución de la URSS. ni las constituciones de las repúblicas federadas estipulan los derechos de las regiones autónomas.

En un ambiente de euforia nacional se solía considerar que el problema de las nacionalidades estaba solucionado en la Unión Soviética de una vez para siempre. Y por ser así nadie se tomaba el trabajo de *preocuparse por las necesidades de cada nacionalidad, para no permitir ninguna deformación en las relaciones, a fin de captar a tiempo las deficiencias dentro de éstas. En este sentido resultan muy aleccionadores los sucesos de Nogorny Gharabagh. Y eso que, todavía hace poco, se brindaba allí y se improvisaban marchas triunfales en homenaje a la amistad entre las nacionalidades de esta región.*

¿Cuáles fueron las manifestaciones impropias hasta el momento de Stepanakert?

Pues, pararon su trabajo varias empresas y establecimientos de enseñanza, concentrándose los ciudadanos en la gran plaza frente a la sede del Comité del Partido. Hacían guardia día y noche varios miles de personas; en las montañas hacía frío y la gente encendía hogueras. Los campesinos de las aldeas cercanas traían comida que se repartía entre los allí reunidos.

No hubo choques, pese a *que los habitantes de Gharabagh son de carácter fuerte.*

Los pueblos pequeños son los que mejor mantienen en su memoria a todos sus héroes. Y según la historia de los habitantes de Gharabagh, ellos han establecido el récord nacional por la cantidad de militares y guerreros condecorados. Uno de cada tres habitantes de Gharabagh fue a defender a su patria en la segunda guerra mundial, y la mitad de ellos jamás regresó de los campos de batalla.

Puedo atestiguar que no he visto en Stepanakert ni un solo militar. También eran muy pocos los milicianos que allí había.

En grandes telas rojas vimos la consigna: **Si en Armenia y en Nogorny Gharabagh viven los armenios - ¿por qué Gharabagh pertenece a Azerbaijan?**

Mientras tanto seguía parado el trabajo en empresas y escuelas, y a los reclamos en Gharabagh se unía Armenia y, ante todo, la ciudad de Erevan. También se ha inquietado la población de Azerbaijan, incluídos los armenios que viven fuera de Gharabagh. Se *produjo el fenómeno que* aquí llaman **"sistema de vasos comunicantes"**. Es un fenómeno extremadamente peligroso, con consecuencias imposibles de predecir cuando la situación resulta tan aguda y dramática.

LA CAUSA DEL CONFLICTO

En el curso de las charlas y discusiones con representantes de las más diversas capas de la población, se presentaban argumentos que, en su esencia, tenían la misma raíz. Mis interlocutores subrayaban que ahora se trata de restablecer la justicia. Ellos señalaban el carácter muy peculiar de la situación en torno a Gharabagh, que es **"la única formación autónoma en la Unión Soviética,** organizada a pesar de la existencia de toda una República con nacionalidad igual a la que tiene la mayoría de la población. Pero existe también el argumento en contra: varias generaciones de azerbaijanos no están de acuerdo con tal punto de vista, lo que es su derecho constitucional. Además, Gharabagh no tiene frontera con Armenia y está integrada al complejo económico de Azerbaijan.

Tampoco se puede descartar el problema demográfico en Gharabagh, que forma el 5 por ciento del territorio de Azerbaijan y está habitado por el 2,6 por ciento de la población de esta República en la cual, según los datos del último censo, la población armenia se redujo en dos decenios -1959/1079- del 84,4 por ciento al 75,8 por ciento, mientras que la población azerbaijana aumentó del 13,8 por ciento al 22,9 por ciento. Además, existe el ejemplo de la República Autónoma de Najichevan, en cuyo período de existencia la población armenia, que antes predominaba, disminuyó hasta menos del 2 por ciento.

Me atreveré a afirmar que la causa de tal situación no radica en ritmos más rápidas del incremento de la población azerbaijana, sino en la deformación de las condiciones de vida socioeconómica y cultural de la población de la región autónoma.

Los estadistas consideran que la República Autónoma de Gharabagh tiene un gran futuro a juzgar por todos los datos estadísticos. Sin embargo, existen razones ponderables para dudar de la certeza de tales cálculos optimistas. Los derechos de la autonomía no se observan o son ficticios. Para el empleo de cualquier médico o maestro se requiere el permiso del ministro republicano. Entre Gharabagh y Armenia se levantó algo así como una muralla inexpugnable, debido a la cual los habitantes de esa región ni siquiera podían comprar libros de Armenia editados en su idioma natal. Y, además, en los programas de estudio, incluso en los de la Facultad de Humanidades del Instituto de Pedagogía de Stepanakert, el único centro de enseñanza superior de Gharabagh, no figuran la historia ni la geografía de Armenia.

La más rezagada es la esfera social. Hace mucho que estan expuestas a la corrosión las estructuras, sin finalizar, del complejo deportivo cuya construcción estaba planeada desde tiempo atrás. Además, durante muchos años no se cumple la promesa de construir la casa de los pioneros y otros establecimientos infantiles.

La gente habla con dolor y amargura sobre los problemas acumulados durante decenios en Gharabagh, y hace responsables de ello a los antiguos dirigentes de Azerbaijan y de Gharabagh. J. Kevorkov, quien durante más de quince años dirigió el partido en Gharabagh, resultó ser un desastre político. Los comunistas lo acaban de reemplazar por Guenrij Pogosian, quien es actualmente el Primer Secretario del Comité Regional del Partido.

Me entrevisté con Pogosian cuando llevaba sólo cuatro días en sus funciones de Secretario. El es oriundo de Gharabagh y cursó estudios en el Instituto de Mecanización y Electrificación de la Agricultura, en Moscú. Luego encabezó el Complejo Agroindustrial, ya siendo Primer Vicepresidente del Soviet Regional de Diputados Populares. Tiene aspecto juvenil y es enérgico para sus casi 60 años de edad. Es un tecnócrata con dotes de líder, que goza de enorme prestigio.

"Hoy en día lo principal es concentrarse en la solución de los problemas económicos y sociales concretos, en el espíritu de la política de la perestroika y de la renovación", dice con voz enronquecida por haber hablado en muchos mitines y discusiones.

Para las cuatro estaciones
y todas las edades
Lanas "Hetesia"

Lutufyan Hnos. S.A.
Fábrica de pañuelos y toallas
Estamperías
y tintorerías de hilados -
Larrea 738 Cap. Fed.
Francia 275 San Martín (Pcia. de Bs. As.)

PROFESIONALES
MEDICOS
DR. ANDRES J. KUPELIAN
Médico del Hospital F. J. Muñiz
Cirugia General e Infectológica
Especialista Flebo y Linfologia
(Enfermedades venosas - varices)
Cnel. Diaz 1767 20 b -Bs. As.- TURNO: 826-2588

ESCRIBANO
GREGORIO HAIRABEDIAN
ESCRIBANO
Av. Roque S. Peña 570 331-5761 34-1579

¿Quebrantará el nacionalismo al país de los soviets?

Una nota de Alexander Ignatov, comentarista político de APN

Imagínense una minoría nacional a la que le faltan manuales de la escuela secundaria en su idioma natal; no puede estudiar su historia, no tiene su torre de televisión sin la cual la población no puede ver programas televisivos emitidos desde su centro cultural. Hay muchos ejemplos de ello en el mundo lo cual, naturalmente, da lugar a un gran número de conflictos tanto entre comunidades como entre estados, en Europa Occidental, en los Estados Unidos y en el tercer mundo. Pero ¿existe este problema en los países socialistas?

Sí, lamentablemente, también en estos países se registran litigios de carácter nacionalista como, por ejemplo, los recientes acontecimientos de Nogorny Gharabagh que conmovieron a las dos repúblicas vecinas: Armenia y Azerbaijan. Nogorny Gharabagh, de cuya población los armenios constituyen el 75 por ciento, forma parte de Azerbaijan como región autónoma. Los armenios de Nogorny Gharabagh, precisamente, sufrían de las injusticias mencionadas al comienzo del presente artículo.

¿Qué tienen en común tales fenómenos con el socialismo? El menosprecio respecto a los monumentos nacionales de los armenios y a su cultura por parte de la dirección de dicha región autónoma y, posiblemente, por parte de algunos dirigentes del mismo Azerbaijan. Ello constituye una violación de las normas de convivencia socialista de las nacionalidades, establecida en nuestro país desde 1917. ¿Por qué ésto ha sido posible, convirtiéndose en un problema político? En mi opinión, hay tres causas para ello:

La principal de esas causas reside en que la Rusia Soviética estaba practicando, desde su nacimiento, una política encaminada a terminar con toda manifestación de opresión nacional, tan característica para el imperio ruso.

Y alcanzó éxitos impresionantes: las periferias nacionales de nuestro Estado, algo así como el tercer mundo de Rusia, que quedaban rezagadas en todos los índices sobre las regiones centrales del país -

según el producto bruto por habitante esta diferencia llegaba a una relación de 38 a 1-, no sólo alcanzaron a estas últimas, sino que las sobrepasaron en algo con respecto al nivel de vida.

Dado que la solución teórica del problema de las nacionalidades (igualdad de derechos) y los cambios prácticos, eran evidentes, muchos consideraron que el nacionalismo quedó suprimido para siempre. De ahí que los logros en esta esfera se elevaron al rango de algo constante y dominante por el cual se guiaban durante mucho tiempo.

La segunda causa dimana de la primera. Debido a la notable mejora del nivel de vida de muchos grupos étnicos del país, se situaron casi en la primera línea los problemas de la cultura y las tradiciones nacionales.

En vez de buscar con paciencia una relación correcta entre lo nacional y lo internacional, las autoridades locales de algunas regiones pasaban por alto los problemas de caracter socio-económico y cultural acumulados en las relaciones entre las nacionalidades. Mientras tanto, la solución de cualquier problema teórico y prácticamente complejo -y el problema de las nacionalidades es precisamente así- requiere una actitud creadora y no toda clase de elogios meramente formales, pasividad, estereotipos y ocultaciones.

¿Qué hacer hoy? ¿Habrá que modificar el mapa del país?

Volvamos a Nogorny Gharabagh. Si tan solo los hechos de febrero en esta región provocaron un conflicto nacionalista en Sumgait (Azerbaijan) que costó la vida a decenas de personas ¿qué podrá suceder si esta región forma parte de otra República? En este caso, en territorio azerbaijano se quedarán 320 mil armenios? ¿Tendrán que trasladarse a Armenia? ¿Y los azerbaijanos a Azerbeidhapvopol? ¿Acaso se pueden satisfacer las reivindicaciones y ambiciones de un pueblo, aunque sean las más justas, a expensas del otro? ¿Para qué, entonces, prestar tanta atención a este caso particular en Transcaucasia? Sería lógico, pues, exigir el regreso de todos los cuadros nacionales a sus respectivas Repúblicas. Pero ¿podrán conformarse con la injusticia? Claro que no.

Hay que corregir la situación. Y de ello se ocupan ya las personas correspondientes en Stepanakert, Bakú, Sumgait y Erevan.

El proceso renovador -"perestroika"- que vive nuestra sociedad ha de ayudar a resolver otros problemas nada fáciles: la "perestroika", la paciencia y el tiempo. No conozco otras recetas, pues la violencia, cualquiera que sea su manifestación, con víctimas o sin ellas, no puede ser recomendada en ningún caso.

Ahora bien: ¿será capaz el nacionalismo de desmantelar el país de los sóviets? Creo que no. No fue capaz de hacerlo ayer, ni menos aún podrá hacerlo mañana. El conflicto de Nogorny Gharabagh, a mi entender, no es un resultado de la "perestroika", sino un fruto de largos años de espera de este proceso.

Se sabe que los cambios tardan en llegar a algunas Repúblicas. A algunos les conviene esto, y ellos salen a las calles para oponer barreras a las novedades y preservar sus privilegios. Otros, por el contrario, salen a las calles para impulsar los cambios y afianzar más rapidamente la nueva mentalidad. Las manifestaciones en Erevan y los disturbios en Sumgait no ocurrieron debido al triunfo de la transparencia informativa, ya que la "perestroika" no ha llegado allí todavía, sino debido a la resistencia a este proceso, inclusive en una esfera tan delicada como son las relaciones entre las nacionalidades.

Se equivocan, pues, *quienes afirman en Occidente, con motivo de los* acontecimientos del Cáucaso, que sin Stalin no se logrará mantener unido al imperio soviético. No hay problema que se resuelva sin incurrir en errores. Hemos sabido siempre y sabremos reconocer estos errores y corregirlos. Pero ningún error podrá minimizar el enorme exito alcanzado por el socialismo en las relaciones entre las nacionalidades, exito que es motivo de orgullo para la Federación compuesta por 100 nacionalidades durante 70 años de convivencia.

Crónica de jóvenes que vivieron ...

(viene de pág. 8)

nacional de la Mujer), para depositar una flor en el Monumento a los Mártires Armenios del Genocidio de 1915.

Es así que todo el pueblo vuelve a salir a la calle; en repudio a esos hechos ese día es declarado de luto nacional.

Cientos de miles de personas desfilan durante todo el día ante el Monumento, depositando flores. Numerosas fotografías de los más queridos armenios y pancartas con leyendas como estas: "La masacre de Sumgait fue organizada por los enemigos de la perestroika", "La hermandad se demuestra en los hechos y no con sangre", acompañan a los manifestantes.

Pocos días atrás fueron convocados por Moscú a reunión urgente con Gorbachov y el Gobierno Central, los representantes gubernamentales de Azerbaijan y Armenia.

Aún no se tienen noticias oficiales de lo tratado en esa reunión.

Hasta aquí lo sucedido, es imposible predecir los futuros acontecimientos. Día a día la realidad que vivimos va mutando vertiginosamente. La esperanza del pueblo armenio se mantiene por la justa solución del problema.

Esta solución resulta imprescindible para la corrección de este error histórico y el afianzamiento de la política de glasnost, democratización y perestroika.

Erevan, 10 de marzo de 1988

Mariana Mateossian (Argentina)
Shushan Sirouyan (Argentina)
Oganes Bodukian (Uruguay)
Daniel Karamanoukian (Uruguay)
Cristina Sarkissian (Uruguay)
Jude Galstian (India)
Seta Kabranian (Líbano)
Hurig Attarian (Líbano)
Karine Berberian (Francia)
Tanya Kevorkian (EE.UU.)
Matthew Der Manuelian (EE.UU.)
Jorge Abel Rosales Saldana (México)

Detalle de los últimos acontecimientos ...

(viene de pág. 5)

men Vladimir Scherbitski, Piotr Demichev, Yurt Soloviov, los vicepresidentes del Presidium del Soviet Supremo de la URSS y sus Presidentes: Vladimir Orlov, de la Federación Rusa, Guergui Tarazevich, de la República Soviética de Bielorrusia, Palev Guilashvili, de la República de Georgia, Suleiman Tatliev, de Azerbaijan, Alexander Mojanu, de Moldavia, Yan Vagris, de Letonia, Tashianbek Akmatov, de Kirguizia, Gainazar Pallaev, de Tadzhikia, Grant Voskanian, de Armenia Balli Yazkulliev, de Turkmenia, y Arnaldo Roiuitel, de Estonia. También participó el primer secretario del Comité Central de Uzbekistan, Rafik Nishanov, así como los Presidentes de Presidium de los Soviets Supremos de Kazajia, Zakash Kamalidenov y de Lituania, Vitaustas Astrauskas.

El Secretario General, Mikhail Gorbachov, habló en la reunión, en la cual el Presidium aprobó la disposición que publicamos en recuadro.

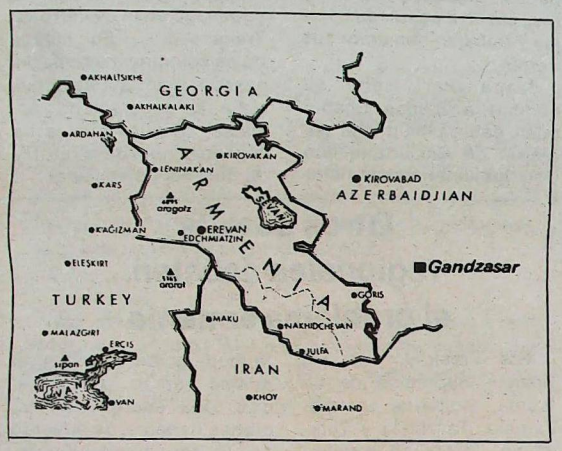

MARZO 23
TASS

DISPOSICION

DEL PRESIDIUM DEL SOVIET SUPREMO DE LA URSS. SOBRE LAS MEDIDAS LIGADAS A LOS LLAMAMIENTOS DE LAS REPUBLICAS FEDERADAS CON MOTIVO DE LOS ACONTECIMIENTOS EN GHARABAGH Y EN LAS REPUBLICAS SOVIETICAS DE AZERBAIJAN Y ARMENIA.

Guiándose por el artículo 81 de la Constitución de la URSS, el Presidium del Soviet Supremo, dispuso:

1. Destacar que la situación conformada en la República de Azerbaijan y la República de Armenia, en relación con los sucesos en Nogorny Gharabagh, perjudica a los pueblos de dichas Repúblicas y, en conjunto, al refuerzo de la amistad de los pueblos de la URSS. como un estado multinacional federal único.

Reconocer como inadmisible el que los complejos problemas teritoriales nacionales **se pretenden resolver mediante la presión sobre los órganos del poder del estado,** en un ambiente de caldeamiento de las emociones y pasiones, creándose todo género de formaciones espontáneas que se pronuncian por la remodelación de la fronteras nacionales - estatales y nacionales - administrativas refrendadas en la Constitución de la URSS, lo que puede conducir a consecuencias imprevisibles.

Condenar enérgicamente las acciones criminales cometidos por individuos y grupos aislados, que ocasionaron víctimas humanas. Tomar en consideración que los culpables han sido demandados por vía judicial y administrativa.

2. A los sóviets de diputados populares de las Repúblicas de Azerbaijan y de Armenia, guiándose por los acuerdos del XXVII Congreso del Partido Comunista, los plenos posteriores del Comité Central y el llamamiento del Secretario General del Comité Central, Mijail Gorbachov, a los trabajadores y a los pueblos de Azerbaijan y Armenia, se les incita a mejorar radicalmente el trabajo político de masa y de educación entre la población, en el espíritu de intangibilidad de los principios leninianos de la política nacional de la amistad y cohesión de los pueblos fraternos de la URSS. También deben analizar profundamente y multilateralmente las causas que engendran el agravamiento de las relaciones entre las naciones, eliminarlas oportunamente e **intervenir activamente contra toda clase de manifestaciones nacionalistas y estremistas.** Crear una situación tranquila y práctica en los colectivos laborales e instituciones docentes, movilizando los esfuerzos de los trabajadores de todas las naciones y etnias que viven en las Repúblicas, en la solución de las tareas de las transformaciones revolucionarias que están en marcha en nuestra sociedad.

3. Al Presidium del Sóviet Supremo de la República Socialista de Azerbaijan, y al Presidium del Sóviet Supremo de la República Socialista de Armenia, para que llevan a cabo las necesidades medidas concordadas respecto al fortalecimiento de la legalidad socialista y del orden público, garantizando la defensa de los intereses legítimos de los ciudadanos de todas las nacionalidades, demandando severamente a aquellos que con sus acciones desestabilizan la situación y atentan a la amistad y colaboración de los pueblos hermanos soviéticos.

4. Al Consejo de Ministros de la URSS, para que adopte medidas encauzadas a resolver los problemas maduros del desarrollo económico y socio - cultural de la región autónoma de Nogorny Gharabagh. (°)

5. A la Fiscalía de la URSS y al Ministerio del Interior, a fin de que adopte todas las medidas convenientes para mantener el orden público y proteger los intereses legítimos de la población en el territorio de la República Socialista de Azerbaijan y la República Socialista de Armenia.

(°) La disposición 4. se amplió el día 24 de marzo.

Según información transmitida por la BBC. de Londres, se dió mayor autonomía a los armenios residentes en Gharabagh en cuanto al manejo de sus asuntos económicos y culturales, con más programas en televisión, radio y teatros, así como para la formación de una Comisión Estatal que preserve los monumentos históricos armenios de esa región.

Jóvenes enfervorizados reclaman los derechos de Armenia.

Hora de la razón y de decisiones sensatas

En los intranquilos días de febrero y de comienzos de marzo, los pueblos de Gharabagh, de todo el el Azerbaijan y de Armenia sintieron el pulso de Moscú y la preocupación del Comité Central del Partido Comunista. Durante todo este tiempo se encontraban en Azerbaijan los miembros suplentes de Buró Político del Comité Central Georgui Razumovski, Secretario y Piotr Demichev, primer vicepresidente del Presidium del Sóviet Supremo. Ellos estudiaron la situación en el lugar, conocieron las necesidades de los trabajadores y asesoraron a las organizaciones locales del Partido, para normalizar la situación.

Por su parte, Mikhail Gorbachov creyó necesario emitir su mensaje en estas circunstancias, y dijo: **"Ninguna madre admitiría que sus hijos se viesen amenazados por discordias interétnicas, en lugar de los fuertes lazos de amistad, igualdad y ayuda mutua".**

Y, después de esto, se anunció que el Buró Político había encomendado al Secretario del Comité Central el estudio profundo de los problemas acumulados en Gharabagh y las causas de la agudización de las relaciones entre las nacionalidades, así como la elaboración de las proposiciones correspondientes.

Los sucesos de Gharabagh, a pesar de sus rasgos específicos, son tan sólo uno de los nudos neurálgicos que se revelaron últimamente en las relaciones entre las nacionalidades (la esfera más delicada y sensible de las relaciones humanas). Por eso, uno de los plenarios del Comité Central estará dedicado especialmente al desarrollo de las relaciones entre las nacionalidades. Creo que uno de los problemas más importantes es la garantía de los derechos socio-económico y culturales de las regiones autónomas contra los atentados anticonstitucionales y contrarios a la legalidad.

Actualmente, la vida laboral en Stepanakert y de los poblados y aldeas de Gharabagh se ha normalizado. Las empresas -que lamentablemente no son muchas- y los centros de enseñanza van recobrando el tiempo perdido. Los campesinos, como siempre, cuidan diligentemente sus siembras de trigo, cebada, papas, algodón, tabaco y uva, sacan a pastar sus ovejas y trabajan con amor sus tierras.

Stepanakert debe su nombre a Stepan Shahumian, cabeza del primer gobierno de Bakú,derrocado por los intervencionistas ingleses y alemanes y los nacionalistas azerbaijanos, y fusilado en el desierto del Transcaspio... Su hazaña no es sólo una memoria del pasado, sino una advertencia a las generaciones actuales, para las cuales ha llegado la hora de la razón y de decisiones sensatas.

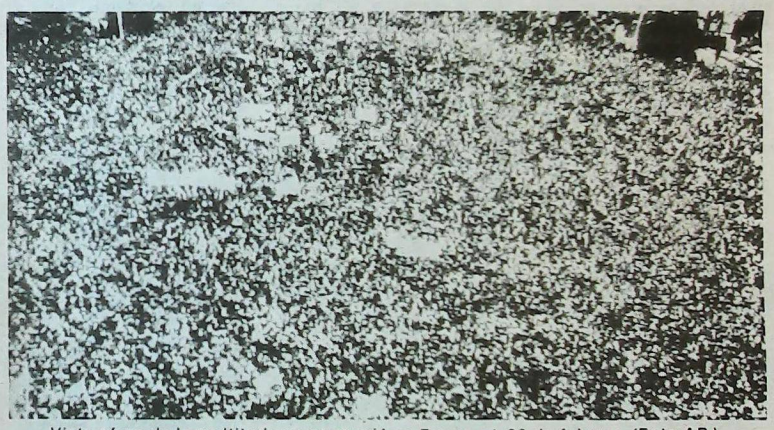

Vista aérea de la multitud que se reunió en Erevan el 26 de febrero. (Foto AP.)

El Monasterio de Gandzasar en Gharabagh

Otros soviets regionales debaten el problema armenio

Las Presidium de los Sóviets Supremos de Lituania, Moldavia, Letonia, Estonia, Tadzhikia y Turkmenia, aprobaron disposiciones en relación con la situación en la región autónoma de Gharabagh.

Expresan su inquietud y alarma en relación con dicha situación y hacen un *llamamiento a la sensatez y la moderación* e invitan, al mismo tiempo, a rechazar con toda energía las acciones ilegales, de acuerdo con la recomendación del Secretario General Mikhail Gorbachov.

"No se deben dejar a merced de las emociones los serios problemas del destino de los pueblos", dicen finalmente.

¿Qué ganamos al final?

Con la experiencia vivida por los recientes acontecimientos de Gharabagh, el pueblo armenio ha registrado estas ganancias:

1) El mundo entero tomó conciencia de que los azerbaijanos son los mismos pueblos salvajes que de sus hermanos de Turquía.

2) La humanidad conoció el justo reclamo del pueblo armenio, y supo que ese mismo pueblo no sólo tiene reclamos contra Turquía sino también contra el Azerbaijan musulmán.

3) Muchos armenios pudieron darse cuenta de que los armenios que viven en Armenia son nacionalistas, y no están *"rusificados"*.

4) Los armenios de la Diáspora *se despertaron*, y todos juntos apoyaron el reclamo del pueblo de Armenia.

5) Muchos armenios huyeron de Sumgait y Kirovabad, en Azerbaijan hacia Erevan, Armenia, y ahora están adonde pertenecen.

6) El gobierno soviético decidió *acelerar* el proceso de desarrollo económico y socio cultural de Gharabagh y profundizar sus lazos con Armenia, entre otros:

a) fortalecer la tecnología

b) construir edificios, colegios, hospitales, teatros y radios

c) establecer torre de TV, para recibir programas de Erevan y otras ciudades de Armenia

d)imprimir más libros en idioma armenio

e) intensificar los trabajos de restauración y renovación de los monumentos históricos y culturales armenios de Gharabagh.

7) Con todo lo ocurrido, el mundo comprobó que la hermandad entre los pueblos de la URSS es relativa.

8) El nuevo entendimiento "glasnost" *esta en deuda* con el pueblo armenio, hasta que se anuncien los nombres de los armenios masacrados en Sumgait así como de los azerbaijanos que organizaron la masacre.

M.

ՍՈՒՐԲ ԶԱՏԿՈՒԱՅ ՏՕՆԵՐՈՒ ԱՌԹԻՒ

«Քրիստոս Յարեաւ ի Մեռելոց»
«Օրհնեալ է Յարութիւնն Քրիստոսի»

Ծնաւ Բեթլեհեմի խեղճուկրակ մսուրի մը մէջ, *անարատ յղութեամբ*. իր ծնունդով իսկ տուաւ համայն մարդկութեան՝ *խոնարհութեան Գերագոյն Օրինակը*: Թագաւորներ եկան հեռու երկիրներէ *եւ խոնարհեցան անոր* առջեւ, գիտակցելով որ *Ան* Աստուծոյ Որդին է:

Ապրեցաւ իբրեւ մարդ, սակայն *աստուածային անբիծութեամբ* յաղթանակեց բոլոր փորձութիւններուն եւ մարդկային տկարութիւններուն. «Ուխտի Շրջան»ը վերածեց «Շնորհքի Շրջան»ի: Սէր, հանդուրժողութիւն, եւ խաղաղութիւն քարոզեց, հրաշքներ կատարեց, բուժեց եւ բժշկեց: Սակայն մարդիկ չսիրեցին *Զինք*. հալածեցին, անարգեցին՝ խաչեցին եւ մեռցուցին *Զինք*:

Տէր Յիսուս Քրիստոս, սիրով դիմակալեց մարդոց չարութիւնը. Աւելի՛ն, խնդրեց «իր հօրմէ» որ ներէ իր ոճրագործներուն, որովհետեւ՝ անոնք չեն գիտեր իրենց ըրածը»:

...Եւ *իր թանկագին, մաքուր, եւ սրբազան արիւնով փրկեց մարդկութիւնը*, ամբողջ մարդկութիւնը, իր մեղքերէն:

Թաղուեցաւ իբրեւ մարդ, սակայն Յարութիւն առաւ *իբրեւ Աստուած*, վերջնականօրէն *յաղթահարելով մահը*, փառաւորուեցաւ:

Այս է *Յիսուս Քրիստոսը*, որ հայերս պաշտօնապէս ընդունեցինք եւ որուն համար պաշտօնապէս *վկայեցինք*: Ան մեզի համար եղած է ու կը մնայ ճշմարտութեան եւ *խաղաղութեան* անզուգական *Ախոյեանը*, իսկ՝ *Ս. Աստուածաշունչը* մեզի համար *գիտութիւններու անժամանցելի գլուխ գործոցն է*. Անոր անսպառ եւ անգրաւադրիւրին մէջ է որ արմատ նետած են մեր բոլոր սրբազան աւանդութիւններն ու քարքերը:

Այսօր՝ հետեւելով մեր հայրերուն եւ պապերուն հաւատքի ուղիներուն, մենք պէտք է յաւերժացնենք զանոնք: Այս Զատկուայ օրերուն այցելենք զիրար, մօտենանք իրարու առաւել սիրով եւ հանդուրժողութեամբ, բոլորս -ի մասնաւորի պատանիներն ու երիտասարդները - խուռներամ շարքերով լեցնենք մեր եկեղեցիները, մասնակցինք Սուրբ արարողութիւններուն, *խոստովանինք եւ Ս. Հաղորդութիւն ստանանք*, որպէսզի՝ մաքուր սրտերով եւ հոգիներով կարենանք ներկայանալ Ամենակատարեալ Տէր Աստուծոյ, եւ խնդրել Իրմէ որ մեր հայրենի հողը եւ հայ ազնուական ժողովուրդը զերծ կացուցանէ հետզհետէ աւելի սպառնացող թակարդներէն եւ վտանգներէն, եւ մեր Հայ Դատը սկսելով Լեռնային Ղարաբաղէն, դնէ դրական գործադրութեան լաւագոյն ճանապարհին վրայ:

Կը Շնորհաւորենք Սուրբ Զատիկը եւ կը մաղթենք ամբողջ հայ ժողովուրդին բարօրութիւն եւ նորանոր յաջողութիւններ:

«ՍԱՐԴԱՐԱՊԱՏ»

ՔՐԵՄԼԻՆԻ ՄԷՋ ՔՆՆԱՐԿՈՒԵՑԱՒ ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՀԱՐՑԸ

TASS 23/3.- *Սովետ Միութեան Գերագոյն Սովետի Խորհուրդը, այսօր, ժողով մը գումարեց, նախագահութեամբ՝ Պոլիթպիւրոյի անդամ, եւ յիշեալ խորհուրդի նախագահ Անտրէ Կրոմիքոյի: Այս ժողովի ընթացքին քննարկուեցան բոլոր միջոցառումները, որ կիրարկուեցան Նակօրնի Ղարաբաղի, Ատրպէյճանի եւ Հայաստանի Սովետական Հանրապետութիւններու մէջ պատահած դէպքերուն կապակցութեամբ, նկատի առած հանրապետութիւններէն եկած կոչերը:*

Անտրէ Կրոմիքօ ունեցաւ հետեւեալ ելոյթը: «Այս քննարկումին մասնակցեցան Վլատիմիր Շէրպիթսքի, Բիոթըր Տէմիչէվ, Իւրդ Սոլովիով, Գերագոյն Սովետի խորհուրդներու փոխ-նախագահներն ու նախագահները: Վլատիմիր Օրլով (Ռուսիա), Կէորկի Թարազէվիչ (Պիէլոռուսիա), Բալէվ Կիւլաշիվլի (Վրաստան), Սուլէյման Թաթլիէվ (Ատրպէյճան), Ալեքսանտր Մոժանու (Մոլտավիա), Իան Վակրիս (Լեթոնիա), Թաշիանպէք Ավմաթով (Քիրքիզիա), Կայնազար Բաշաիէվ (Թանիքիա), Հրանդ Ոսկանեան (Հայաստան), Պաշի Եազքուլիէվ (Թուրքմենիայ), եւ Արնոլտօ Ռօյթիլել (Էսթօնիա):

Մասնակցեցան նաեւ Ուզպէքիստանի -կուսակցութեան - առաջին քարտուղարը՝ Ռաֆիք Նիշանով, Ղազախիայի եւ Լիթուանիայի Գերագոյն Սովետի Խորհուրդներու կողմէ, համապատասխանաբար՝ Զագաշ Քամալիտէնով եւ Վիթաութաս Աստրաուսքաս: Միշայիլ Կորպաչէվ խօսք առաւ, սոյն խորհուրդին որոշում առած ժողովին:»

ԾԵՐԱԿՈՒՏԱԿԱՆ ՔԱՐԼ ԼԵՒԻՆ ԿՈՐՊԱՉԵՒԻՆ ԿԸ ՅԱՆՁՆԷ ԱԼԵՔ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ ՊԱՏԳԱՄԸ ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՄԱՍԻՆ

Միչիկընի Տեմոկրատ ծերակուտական Պր. Քարլ Լեւին վերջերս Մոսկուա կը գտնուէր խումբ մը գիտականներու եւ ծերակուտականներու հետ: Այդ առիթով ան Ուրբաթ, Մարտ 11-ին անձամբ հանդիպեցաւ Պր. Կորպաչեւի հետ քննելու զինաթափութեան եւ մարդկային իրաւանց վերաբերեալ հարցեր: Այդ առիթով ծերակուտականը անձնական պատգամ մը փոխանցեց Պր. Ալեք Մանուկեանէն Պր. Կորպաչեւին, Լեռնային Ղարաբաղի հարցին վերաբերեալ:

ՄՈՍԿՈՒԱՅԷՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁԻՆ

Ծերակուտական Լեւին մամլոյ ասուլիս մը տուաւ Ուաշինկթընի մէջ Չորեքշաբթի Մարտ 16-ին: Ստորեւ ծերակուտականին արտայայտութիւնը Լեռնային Ղարաբաղի մասին եւ Պր. Ա. Մանուկեանի պատգամին պատճէնը:

Հարցում.- Ի՞նչ տեսաք Հայկական Հարցին կապակցութեամբ:

Լեւին.- Երկու բան՝ այդ ուղղութեամբ. մենք այդ հարցը արծարծեցինք Շեւարնածէի եւ Կորպաչեւի հետ: Անձամբ ես պատգամ մը փոխանցեցինք Ալեք Մանուկեանէն, որ իրողապէս աշխարհացրիւ հայութեան անուանական գլուխն է: Զօրաւոր կերպով խնդրեցի որ ընթացք տան պատգամին մէջ արծարծուած հարցին... 60-70 տարի առաջ յանձնառութիւն մը կատարուած էր Ղարաբաղը վերամիացնելու Սովետական Հայաստանին: Այդ յանձնառութիւնը կատարուած էր Սովետ ղեկավարներէն մէկուն կողմէ: Ուրեմն, այդ պատգամը փոխանցելով լուրջ կերպով նկատի ունենան խնդրանքը Պր. Ալեք Մանուկեանին որ մեծ յարգանք կը վայելէ աշխարհի մէջ, եւ ոչ միայն հայկական աշխարհի, ընդհանրապէս: Կորպաչեւի վերաբերումը երկու երես ունէր. նախ ըսեմ, թէ Կորպաչեւ որոշ համակրանք ունի հայկական տեսակէտին նկատմամբ: Ան գիտէ մանրամասնութիւնները ցեղասպանութեան: Բացայայտ է որ այնտեղ համակրանք մը կայ: Ան գիտակից է թէ Սովետական պետութիւնը հայերը իր հովանիին տակ առնելով ապաւէն տուած է անոնց, թուրքերուն դիմաց, ցեղասպանութենէն անմիջապէս ետք: Սկսելու համար, ուրեմն, իր վերաբերումը համակրալիրէր. սակայն, այսքանը ըսելով հանդերձ, ես լաւատես չեմ որ ան պիտի ուզէ սահմանային ճշգրտում կատա-

(ՇԱՐ.Ը 12-ՐԴ ԷՋ)

ՄՈՆԹԷՎԻՏԷՕ - ՈՒՐՈՒԿՈՒԱՅ

ՈՒԻԼՍՈՆ ՖԷՌԷՅՐԱ ԱԼԴՈՒՆԱԹԷ ՈՉ ԵՒՍ Է

Երեքշաբթի 15 Մարտին, Ամերիկա ազգ իր ամենասիրելի զաւակներէն մէկուն՝ Ուիլսոն Ֆէռէյրա Ալտունաթէի մահը, 69 տարեկանին, որ տեղի ունեցաւ Մոնթէվիտէոյի մէջ: Ալտունաթէ մեծ հայրենասէր, խիզախ քաղաքագէտ, եւ ճշմարիտ ռամկավար մըն էր: Արժանթինի նախագահ՝ Ռաուլ Ալֆոնսին մեկնեցաւ Մոնթէվիտէօ, մէկ ժամուայ կեցողութեան համար, յատկապէս ցաւակցութիւն յայտնելու համար:

Ուրուկուայի նախագահ՝ Խուլիօ Մարիա Սանկինէթի այս առթիւ ունեցած ելոյթին մէջ ըսաւ. «...Այս բոլորը ցոյց կուտայ մեծութիւնը մարդու մը, որ, անկասկած, կը ձգէ անհուն ժառանգ մը ամբողջ երկրին: Իր մահն իսկ հանդիսացաւ վայելչութեան օրինակ մը: Գուցէ ամենադժուարը մարդու մը կեանքին մէջ՝ միայն լաւ ապրիլ գիտնալը չէ, այլ նաեւ մեռնիլ

(ՇԱՐ.Ը 15-ՐԴ ԷՋ)

ՄԱԼՎԻՆԵԱՆ ԿՂԶԻՆԵՐ

Մեծն Բրիտանիոյ արտաքին գործոց նախարար՝ Ճէօֆրէյ Հով յայտարարեց Մարտ 25-ին, Զուիցերիոյ մայրաքաղաք Պեռնի մէջ, թէ «Անգլիայ պատրաստ է բարելաւելու իր յարաբերութիւնները, եւ որեւէ ատեն բանակցելու Արժանթինի հետ»:

Իր երկու օրուայ պաշտօնական այցելութեան աւարտին կատարած այս ելոյթը՝ կը հաստատէ այն տարաձայնութիւնները, ըստ որոնց - բացի Միացեալ Նահանգներէ, որ կը հանդիսանայ գլխաւոր հաղորդակցութեան կապը Պուէնոս Այրէսի եւ Լոնտոնի միջեւ, տարբեր երկիրներ եւս կը ջանան մերձեցնել Անգլիոյ եւ Արժանթինի դիրքերը:

Անգլիացի դիւանագէտը ի մասնաւորի շնորհակալութիւն յայտնեց հելվետական պետութեան, որ Արժանթինի մէջ կը ներկայացնէ անգլիական շահերը, յետ՝ Մալվինեան կղզիներու - 74 օրեր տեւած - 1982ի պատերազմին:

ՊՈՒԷՆՈՍ ԱՅՐԷՍ

ՈՒՍՈՒՑՉԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԴՈՒԼԸ ԱՆՈՐՈՇ ԺԱՄԱՆԱԿԻ ՀԱՄԱՐ

ՇՈՒՐՋ 20.000 ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐՈՒ «ԾՈՎԱԾԱՒԱԼ» ՑՈՅՑԸ **PLAZA DE MAYO**Ի ՀՐԱՊԱՐԱԿԻՆ ՎՐԱՅ, ՈՒՐԲԱԹ ՄԱՐՏ 25-ԻՆ.

Ինչպէս գրած էինք Սարտարապատի Մարտ 23 թիւին մէջ, «Վերամուտը» խորագրին տակ, Դեկտեմբերի 1ին սկսած դպրոցական արձակուրդը վերջ գտաւ Մարտ 14ին: Սակայն վերամուտը, բառին ըղձանրապէս ընկալուած իմաստով, չգտաւ տակաւին իր իսկական ծաւալը, զուգադիպելով ուսուցիչներու չդժայազերծած գործադուլին հետ:

Բայց եւ այնպէս՝ հայկական դպրոցները, գրեթէ բոլորը, անկանոն կերպով կը հետեւին յիշեալ գործադուլին: Այսպէս՝ միեւնոյն հայ դպրոցի մը մէջ, մինչ երկրորդականը՝ կը մնայ մեծ մասամբ անդամալուծուած, նախակրթարանը -եւ մանկապարտէզը - սկսած են արդէն իրենց կանոնաւոր դասընթացքները: Դժբախտաբար՝ այս տողերը մամուլի յանձնուած պահուն բանակցութիւնները կը շարունակուին հասկացողութեան եզր մը գտնելու ի խնդիր, եւ, ըստ երեւոյթի ցարդ եղած առաջարկները հեռու են գոհացնելէ ուսուցիչներու պահանջները, եւ երկարատեւ թնճուկը կը մնայ շրջանի մը համար անլուծելի:

Ակնարկ մը նետելով աւելի քան երկու շաբաթներէ ի վեր տեւող գործադուլի փուլերուն՝ կարելի է հասկնալ անցուդարձերը եւ թափանցել խնդրին էութեան խորը:

Երկար բանակցութիւններէ ետք՝ Մարտ 24-ին, կրթական աշխատաւորներու դաշնակցութիւնը (CTERA) մերժեց Մարտ ամսուան սահմանուած A 550 -աստիճանական ճըշդումներով- նուազագոյն ամսականը, առաջարկուած պետութեան կողմէ: Գուշակելով յառաջիկայ ժամերուն ներկայացուելիք տարբեր առաջարկ մը, որ Պուէնոս Այրէսի կառավարիչ Ա. Քաֆիէրօ պիտի ներկայացնէ նախագահին: Աշխոյժ բանակցութիւններ կը շարունակուին ուսուցչական ընկերակցութեան ղեկավար՝ Մարկոս Կարսէթթիի հետ, որ երէկ հանդիպեցաւ Justicialistasներու (բերոնիսթ) պատուիրակներուն: Ամէն տեղ գործադուլը կ'արձանագրէ կարեւոր զինակցութիւններ, եւ կը նախատեսուի «նոր տուրքերու» ստեղծումը դըժուարութիւնները հարթելու գըծով:

Ամէն պարագայի՝ ուսուցչական ընկերակցութեան ղեկավարները քիչ համարեցին A 550 - Մարտ ամսուան - սկզբնական ամսականի առաջարկը, որ կը ներկայացնէ վերջին ժամերուն կատարուած լուծումի ամենալուրջ փորձերէն մին:

Սոյն առաջարկը, զոր կըրթական թէ տնտեսական նախարարութիւններու պաշտօնեաները եւ բերոնիսթ կառավարիչները պատրաստեցին միասնաբար, կը կայանայ հետեւեալ կէտերուն մէջ:

*Ա.- **A 500** վճարել - միջին վարձատրութիւններ ներկայացնող նահանգներու խումբին մէջ - որոնց մէջ* Buenos Aires, Neuquen, *եւ այլն:*

Ներառեալ ամսական աստիճանաւորումը՝ կը նախատեսուի Ապրիլ ամսուան համար 620 A , առաւել՝ 80 A յաւելուածը - անզեղջելի եւ մէկ անգամուայ համար միայն - որ բարդուելով ամսականին Մայիսի ամսականը պիտի բարձրացնէ 700 Aի: Այս ամսականը պիտի միաւորուի ամբողջ Արժանթինի տարածքին, ըստ CTERAի մէկ անանացանկ պահանջող խընդրանքին:

Բ.- Ինչ կը վերաբերի այն նահանգներուն, ուր վարձատրութիւնները ցած կը նկատուին -Catamarca, La Rioja, San Juan *եւ այլն - յաջորդականութիւնը պիտի սկսի 500 Aով Մարտին, հասնելու համար 700 Aի Ապրիլին:*

Այս պարագային՝ պիտի դիմուի «Ստիպողական պարագաներու հիմնադրամին» ըստ դաշնակցային մասնակցութեան օրէնքի 21րդ յօդուածի տրամադրութեան - որոշուած նախագահ Ալֆոնսինի եւ Օրէնսդիր Մարմնի կողմէ, Մարտ 22ի ժողովին:

Գ.- Այն իրաւասական շրջաններուն մէջ, ուր ուսուցիչներու վարձատրութիւնները յարաբերաբար բարձր են -Capital Federal, La Pampa, Río Negro, *եւայլն - յաջորդականութիւնը պիտի սկսի 600 Aով Մարտին, հասնելու համար 700 Aի, Ապրիլին: Ըստ կառավարութեան՝ վերոյիշեալ քայլերով, մինչեւ յառաջիկայ Ապրիլ, ուսուցիչներու ամսականները պիտի միաւորուին երկրին աւելի քան 3/4 տարածքին: Ինչ որ չի համապատասխաներ CTERAի ծրագրած -եւ քանիցս արտայայտած- նպատակներուն, զորս կարելի է պատկերացնել հետեւեալ ձեւով:*

Առաջարկուած հիմը -կամ «ստորոտը» - կը համապատասխանէ «պարզ օրականով» ուսուցիչի մը սկզբնական ամսականին, որուն վրայ ապա պէտք է բարդել «հնութեան» (ծառայութեան տարիներու գումարը) հարիւրորդչէքը, եւ այլ բարւոքումներ -որոնք կը տարբերին երկրին զանազան շրջաններուն, ընկերային շրջանակի աննպաստ պայմաններու, եւ այլ գործօններու համաձայն - որոնք կը մեծցնեն հիմնական վարձատրութեան ծաւալը:

Բանակցութիւնները յետաձգուեցան մինչեւ Երկուշաբթի Մարտ 28: Մաղթենք որ միանգամընդմիշտ, եւ տրամաբանական հիմերու վրայ, վերջ գտնայ այս գործադուլը, որմէ կը վնասէ ամբողջ ժողովուրդը, բաւոք գոհացում տալով բոլոր արդարացի եւ անյետաձգելի պահանջներուն:

ՄԱՐ ՏԷԼ ՓԼԱԹԱՅԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Մար տէլ Փլաթա, 10 Մարտ 1988

Յարգելի Խմբագրութիւն «ՍԱՐԴԱՐԱՊԱՏ» թերթին.
ՊՈՒԷՆՈՍ ԱՅՐԷՍ

Քաջալերուած Ձեր ծանօթ բարեկամեցողութենէն կը խնդրենք հրատարակել Ձեր թերթին էջերուն մէկուն մէջ հետեւեալ շնորհակալական ազդը:

«Մար տէլ Փլաթայի Հայրենակցական Միութեան Վարչութիւնը կը յայտնէ իր խորին շնորհակալութիւնները մեր բոլոր ազգակիցներուն որոնք հաճեցան իրենց ներկայութեամբ պատուել Կիրակի 21 Փետրուար մեր գաղութին կազմակերպած տօնակատարութիւնները եւ մասնաւորապես անոնց որոնք իրենց նիւթական մասնակցութիւնը բերին գաղութին սեփական տան գնման ֆոնտին:»

Կանխայայտ շնորհակալութիւններով
Մար տէլ Փլաթայի Հայրենակցական Միութեան Վարչութիւն

Ատենադպիր
ԼԵՒՈՆ ԱՊՏԵԱՆ

Ատենապետ
ԿԱՐՊԻՍ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Ժ Ա Մ Ա Ն Ա Կ Ա Ց Ո Յ Ց

ԶԱՏԿԱԿԱՆ ՏՕՆԵՐՈՒ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԵԱՆ Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ (ԱՄԻ ՏԵԱՌՆ 1988)

31 Մարտ, Աւագ Հինգշաբթի
Սկիզբ ժամերգութեան առաւօտեան ժամը 9-ին.
Ս. Պատարագ՝ 10,30ին:
Ցիշատակ Վերջին Ընթրեաց եւ Ս. Հաղորդութեան Խորհուրդի հաստատման: Պատարագիչ՝ Արժ. Տ. Վազգէն Քհնյ. Ստեփանեան:
Երեկոյեան ժամը 5-ին կարգ Ոտնլուայի: Երգեցողութիւն «Դստերք Վարդանանց» ղեկավարութեամբ՝ Հոգշ. Ց. Ցարութիւն Ծ. Վրդ. Մուշեանի:
ԽԱՒԱՐՈՒՄ.- Սկիզբ արարողութեանց երեկոյեան ժամը 7.30ին:

1. ԱՊՐԻԼ, ԱՒԱԳ ՈՒՐԲԱԹ
Մայր Եկեղեցւոյ մէջ Կարգ Խաչելութեան՝, առաւօտեան ժամը 11-ին:
ԿԱՐԳ ԹԱՂՄԱՆ՝ երեկոյեան ժամը 7,30-ին, մասնակցութեամբ եկեղեցւոյ դպիրներուն եւ «Դստերք Վարդանանց» երգչախումբին:

2 ԱՊՐԻԼ, ԱՒԱԳ ՇԱԲԱԹ
Առաւօտեան ժամը 9ին Ս. Պատարագը կ'երգեն դպրոցական աշակերտները, որմէ վերջ անոնք կը կատարեն մասնաւոր Խոստովանանք ու կը ստանան Ս. Հաղորդութիւն:
Երեկոյեան ժամը 6-ին արարողութիւն Խթման, ժամերգութենէն վերջ Ս. Պատարագ, զոր կը մատուցանէ Հոգշ. Տ. Ցարութիւն Ծ. Վրդ. Մուշեան:
Ցաւարտ Ս. Պատարագի, Առաջնորդարանի դահլիճին մէջ ՏՆՕՐՀՆԵԱՑ արարողութիւն:

3 ԱՊՐԻԼ, ԶԱՏԻԿ ՅԱՐՈՒԹԵԱՆ
Սկիզբ պաշտամանց՝ առաւօտեան ժամը 9-ին:
Ս. Պատարագ՝ ժամը 10,30-ին: Քարոզ ժամը 11,30-ին:
Պիտի պատարագէ եւ քարոզէ Գերշ. Տ. Գրիգորիս Եպս. Բունիաթեան: Երգեցողութիւնը պիտի կատարէ՝ «Կոմիտաս» երգչախումբը, ղեկավարութեամբ՝ Օրդ. Մաքրուհի Եօլմէսէքեանի:

4 ԱՊՐԻԼ, ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ ՄԵՌԵԼՈՑ
Հոգեհանգստեան պաշտօն ընդհանուր ննջեցելոց համար, առաւօտեան ժամը 10,30ին՝ Ս. Պատարագ պիտի կատարուի Հայ Ազգային Գերեզմանատան Ս. Երրորդութիւն մատուռին մէջ: Նմանօրինակ ժամանակացոյց պիտի կիրարկուի նաեւ հետեւեալ Հայ Առաքելական եկեղեցիներուն մէջ:
Ֆլօրէս, Վարագայ Ս. Խաչ Եկեղեցի.
Վալենթին Ալսինա, Ս. Յակոբ Եկեղեցի
Վիսենթէ Լոփես, Ս. Գէորգ Եկեղեցի
Գորտոպա, Ս. Գէորգ Եկեղեցի
Մոնթէվիտէօ, Ուրուկուայ, Ս. Նիրսէս Շնորհալի Եկեղեցի
Պրազիլ, Ս. Գէորգ Եկեղեցի:

«ՄԵԾ ԵՐԱՉԻ ՃԱՄԲՈՒՆ ՎՐԱՑ»
ԳԵՐՍԱՄ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ – ՊԷՑՐՈՒԹ 1964

ՓՈԽԱՆ ՆԵՐԱԾԱԿԱՆԻ

Հայոց Դատին մասին այս ակնարկը *Զարթօնք* օրաթերթին մէջ Մեծ Եղեռնի 49րդ տարեդարձին սկսած ըլլալով՝ բնականաբար նախ անդրադարձնիմ մեր պատմութեան այդ ամէնէն բախտորոշ իրադարձութեան:

Քառասունեւհինը տարի առաջ, այսօր, Ապրիլ 22 (24)ին Օսմանեան Կայսրութեան իթթիհատական բռնակալները ձեռնարկեցին պոլսաբնակ հայ մտաւորականութեան ձերբակալութեան եւ աքսորին: Այդ թուականէն չաթթներ առաջ՝ անոնք արդէն իսկ լեռնային կիլիկիոյ կարգ մը շրջաններուն մէջ սկսած էին տեղահանութիւնը, ու ձեռք նետած էին նաեւ Վանին, բայց հոն առաջին իսկ առիթով հանդիպած էին արդիւնաւէտ ընդդիմութեան:

Պոլսոյ ձերբակալութիւնները հանդիսացան արեւմտահայ ժողովուրդի ընդհանուր տեղահանութեան ու բնաջնջումի դժոխային ծրագրի նախապատրաստական աչխատանքներուն վերջին հանգրուանը: Անկէ առաջ, իթթիհատական ղեկավարները եւ կամ օսմանեան նախարարները չարք մը միջոցառումներով գետինը պատրաստած էին արդէն աննախընթաց ցեղասպանութեան համար: Նախ զէնքի տակ կանչած էին, ընդհանուր զօրաշարժի օրէնքին տրամադրութիւններէն օգտուելով, ամբողջ արեւմտահայ երիտասարդութիւնը, – այն յստակ մտադրութեամբ որ չուրջ երեք հարիւր հազար հայ զինուորներուն ձեռքը զէնք պիտի չտային բնաւ, այլ զանոնք բանուորական ջոկատներու մէջ չահագործելէ ետք՝ մաս առ մաս պիտի սպաննէին, եւ այդ ձեւով պիտի կորչէին հայ ժողովուրդի մարտական բազուկը, անոր ինքնապաշտպանութեան գլխաւոր ուժը:

Ապա իթթիհատական վանտալները, իրենց տեւական խորհրդաւորներուն ցուցմունքով, ձեռնարկած էին արեւմտահայ ժողովուրդի ամբողջական ապագինումին, հայ մարդոց ձեռքէն խլելով նոյնիսկ որսի հրացանն ու դաշոյնը, եւ չարք մը շրջաններու մէջ հաւաքելով նոյն իսկ խոհանոցի մեծակոկ դանակները: Նպատակը՝ անչուչտ՝ հայ հաւաքականութիւններն ու անհատները ինքնապաշտպանութեան տարրական միջոցներէն իսկ զրկել էր: Երրորդ, «օսմանեան հայրենիքի» պաշտպանութեան համար զոհողութեան եւ պատերազմական բացառիկ հարկաւորութեան պատրուակով, թուրք իշխանութիւնները ջանացին տնտեսապէս փճացնել հայ համայնքները, – որպէս զի անոնք ի վիճակի չըլլային նոյնիսկ գաղտնի զէնք դնելու, այլ վերածուէին անօգնական, յուսահատ ու թշուառ ոչխարներու: Չորրորդ, օսմանեան իշխանութիւնները պատերազմական բացպոիկ վիճակի պատրուակով կապերը խզեցին մայրաքաղաքի հայութեան ու գաւառի հայութեան միջեւ, ինչպէս նաեւ անկարելի դարձան յարաբերութիւնները գաւառէ գաւառ ու քաղաքէ քաղաք: «Երկաթէ վարագոյրներ» բարձրացուցին իւրաքանչիւր գաւառի կամ նահանգի չուրջ բոլորը, որպէս զի կղզիացուէին կամ մեկուսացուէին հայ համայնքները, եւ տեղեակ չըլլային իրարու ճակատագրէն ու հնարաւորութիւն չունենային համագործակցաբար դիմադրելու ցեղասպան ճիւղերուն:

«ԱՐԱՐԱՏԸ՝ ԲԻՒՐԱԿԱՆԷՆ» ՄԱՐՏԻՐՈՍ ՍԱՐԵԱՆ

Այս բոլոր քայլերը յաջողացնէ ետք, իթթիհատական պարագլուխները փութով պատրաստեցին զարդի ու կողոպուտի մասնաւոր մեքենականութիւնը: Անոնք բանտերէն ու գնտանոցներէն ազատ արձակեցին բոլոր մարդասպանները, խենէշ յանցագործները, գողերն ու աւազակները, եւ հայ ժողովուրդէն իսկ զանձուած դրամով զինեցէ ետք, մարզեցին ու պատրաստեցին զանոնք՝ «մասնաւոր առաքելութեան» մը համար, – կողոպտել ու չարչարել արեւմտահայ զանգուածները աքսորի ճամբաներու երկայնքին, յարձակել, բռնաբարել ու անարգել հայ կիները, մաս առ մաս զարդել ու բնաջնջել հայ ցեղը: Սակայն «չէթէ»ներու խումբերու պատրաստութենէն ու զինումէն ետք իսկ՝ տակաւին լրացած չէին նախապատրաստական աչխատանքները: Տակաւին կար արեւմտահայ ժողովուրդին «գլուխը», – զեկավարութիւնը, մտաւորականութիւնը, որ ի հարկին կրնար ձայն բարձրացնել, միջազգային հանրային կարծիք ստեղծել, հաւաքական ընդդիմութիւն կազմակերպել: Ուրեմն անհրաժեշտ էր, – անջատելէ ետք արեւմտահայ ժողովուրդին մարտական բազուկը, փճացնելէ ետք անոր տնտեսութիւնն ու խնայողութիւնը, խլելէ ետք անոր զէնքերը, իրարմէ մեկուսացնելէ ետք անոր զանազան հատուածները, ու պատրաստելէ ետք սպանդի գազանաբարոյ ջոկատները, – անճիտել արեւմտահայութեան գլուխը, անոր ամբողջ գիտակից ու ձեռներէց առաջնորդութիւնը:

Եւ ահա ա՛յդ գործողութիւնն էր որ կը սկսէր Ապրիլ 24–ին, մայրաքաղաքին մէջ, ուրկէ պիտի տարածուէր գաւառական բոլոր կեդրոնները: Այդպէս էր, որ ձերբակալուեցան եւ աքսորուեցան Զոհրապ, Վարուժան, Սիամանթօ, Տաշեաբեան, Բէնէկեան, Մուրատ, Թլկատինցի եւ հարիւրաւոր այլ գրողներ, լրագրողներ ազգային գործիչներ, դաստիարակներ եւ այլն:

1915 Ապրիլ 24ին գլուխ հանուած էին արդէն մեծ եղեռնագործութեան նախապատրաստական բոլոր աչխատանքները, եւ Թալէաթ, Էնվէր, Շաքիր, Նազըմ ու միւս գազանները այլեւս կրնային լծուիլ բո՛ւն աչխատանքին, – Արեւմտահայ Հայաստանի ամբողջական պարպումին ու հայ ժողովուրդի բնաջնջումին... որպէս զի օր մը նշանականօրէն կարենային պոռալ աչխարհի երեսին թէ՝ «ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑ ԴՈՑՈՒԹԻՒՆ ՋՈՒՆԻ՝ ՎԱՄՆ ՉԻ ՀԱՑ ՉԿԱ՛Ց...»

...Ինչ որ փաստօրէն ըրաւ արդէն զահձապետ Թալէաթը, առաջին աչխարհամարտի կսերուն իսկ, երբ գերմանացի երեսփոխան մը խնդրեց իրմէ, որ «աւելի մարդկայնական» վերաբերում ցուցաբերէր «հայկական խնդրին» հանդէպ: Ի պատասխան այդ խնդրանքին՝ անկուչտ մարդասպանը չնկատ ժպիտով մը յայտնեց, թէ հայկական խընդիր գոյութիւն չունէր այլեւս...

Ա՛յդպէս կը կարծէին Թալէաթ եւ գործակիցները, ոչ մէկ կասկածով ամայացուցած էին հայկական նահանգները, հայ ժողովուրդի չէներն ու օճախները, աքսորած էին հարիւր հազարաւոր արեւմտահայեր դէպի հարաւի անապատներ, դէպի Ռաքքա, Պապ, Տէր Զոր եւ այլն. նախապէս ջարդած էին արդէն հարիւր հազարներ՝ արեւելեան Անատոլուի հայկական կեդրոններուն մէկ իսկ, եւ էսքիչեհիրի ու Պոզանթիի եւ Տաւրոսի կիրճերուն մէջ: Գորշ Գայլը ուրախ էր եւ գոհ, արդարեւ, որովհետեւ կը խորհէր թէ իր գիտցած ձեւով լուծա՛ծ էր հայկական հարցը, եւ հաշիւը մաքրած էր իրեն գլխու ցաւ պատճառող հայ ժողովուրդին: Օսմանցի թուրքը, իթթիհատական թուրքը, թո՛ւրքը՝ մէկ խօսքով, համոզուած էր որ կրցած էր լրիւ իրագործել ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ իր ծրագիրը, եւ գուցէ ի սպառ ձերբազատուած էր հայկական հարցի մղձաւանջէն, հայկական պահանջքներէն:

Սակայն հայ ժողովուրդը, իր մեծ ու սուրբ երգին ճամբուն վրայ անսահման զոհողութիւն յանձն առնող այս ազգը, նահատակուող ու մարտիրոսացող այս ցեղը մարգոց, մեռնիլ մերժող, մահին յաղթող եւ յաւէտ կենսաներգործող այս հոյակապ ժողովուրդը՝ գրական աչխատանքով, չօշափելի փաստով եւ ապացոյցով վճռակէս հերքեց թուրքին կարծիքն ու հաստատումը, պարտադրեց ինքզինք աչխարհին, եւ տակաւին պիտի քալէ անվհատ, մինչեւ որ իրականանայ իր ազգային մեծ երազը, մեծ տեսիլքը:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻՆ ԾԱԳՈՒՄԸ
ԻՆՉ Է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ

Որքան անժխտելի իրողութիւն է թուրքերու ի գործ դրած ցեղասպանութիւնը, նոյնքան անհերքելի ճշմարտութիւն է, որ բարբարոսներու այդ ցեղը չկրցաւ իր ծրագիրը ամբողջութեամբ գործադրել: Թալէաթներու եւ Էնվէրներու նպատակն էր հաշիւը մաքրել ամբողջ հայ ժողովուրդին եւ ամայացնել ամբողջ Հայաստանը՝ արեւմտեան թէ արեւելեան: Փանթուրանական երազի իրագործման համար՝ անոնք, ինչպէս եւ Ջիւանչիրներն ու Ռասուլ Զաուչները, անհրաժեշտ կը նկատէին թուրանական ծագումով ցեղերու ընդմէջէն ի սպառ ջնջել արմենական ցեղը, արմատախիլ ընել «փուչը»՝ որ կը խանգարէր իրենց ծրագիրը: Եւ ոչ ոք կրնայ ըսել թէ իրենց ամբողջ կարելին չըրին՝ հասնելու համար իրենց նպատակին, ոչ ոք կրնայ

(ՇԱՐ.Ը 18-ՐԴ ԷՋ)

ՈՒՍՈՒՑԻՉ Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Հ.Ռ.Ը. Միութեան Մարի Մանուկեան Կրթական Հաստատութիւնի, Նախակրթարանի եւ Երկրորդականի բաժիններուն համար կարիքը ունի կարող ուսուցիչներու:

Հետաքրքրուողները կրնան դիմել բարտուղարութեան՝ Օր. Անի Գալայճեանին, ամէն օր ժամը 10–էն 12:

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

U.G.A.B. INSTITUTO MARIE MANOOGIAN

PROMOCION 1988

VIERNES 8 DE ABRIL A LAS 21 HS.

TORNEO ABIERTO DE TABLI

RESTAURANTE A LA CARTA - MENU TIPICO ARMENIO

PREPARACION ARTESANAL

ARMENIA 1322 - 773-2820 / 772-2617 - **RESERVAS**

ԾԵՐԱԿՈՒՏԱԿԱՆ ՔԱՐԼ ԼԵՒԻՆ ԿՈՐՊԱՉԵՒԻՆ ԿԸ ՅԱՆՁՆԷ...

(ՇԱՐ. 9-ՐԴ ԷՋԷՆ)

րել՝ պատճառը որ գիս լաւատես չի դարձներ այն է թէ Կորպաչեւ երկարօրէն բացատրեց բոլոր այն հարցերը որոնք կրնային ծագիլ երբ սկսէին սահմանները վերըսահին գծել, ազգագրական հիմքի վրայ. ան հանրապետութիւնն առնելով ցոյց տուաւ այն մեծամասնութիւնները եւ փոքրամասնութիւնները որոնք կը գտնուին այդ սահմաններուն երկու կողմերը: Ուրեմն, ըսաւ Գր. Կորպաչեւ, եթէ հայերու պարագային կատարեցիք սահմանային ճշդումը, պէտք է այդ ճշդումները կատարեցիք ամբողջ Սովետ Միութեան մէջ, բան մը որ գործնական չէ: Սակայն, մենք բոլորս չէ՛ւտեցինք մէկ կէտ թէ՝ պատմական անարդարութիւն մը կատարած էր հայոց պարագային եւ թէ Ադրպէյճանի մէջ նահանգին մէջ հայոց յատակ կեդրոնացում մը կար եւ թէ արդարութիւնը կը պահանջէր որ 1920 Գաթուի Սովետին կողմէ կատարուած խոստումը գործադրուէր: Այդ տեղեկութիւնը իրեն փոխանցելով բանական երկար քննարկեցինք հայոց պարագան:

Ան ըսաւ թէ քանի որ իրենց փերեստրոյքայի գինը չեն կրնար վճարել, կրնան ապանովել եւ այլեւս չտանիլ իրենց երկիրը: Ապահովները իրենց լեզուով խօսող այս իշխանութիւնին վերաբերմունքէն յուզուեցան եւ խնդրեցին որ իրենցմէ մէկը երթայ Ֆրանսա եւ բերէ փրկագինը: Սակայն Սուլթանը մերժեց նման առաջարկ մը, որովհետեւ եւ կը յուսար դեռ որ անոնք վերջիվերջոյ կը տիպարանան եւ հաւատափոխ կ'ըլլան:

Իշխանուհին յաջորդ այցելութիւններէն օգտուելով, երբ եղբայրները ջանացին անոր բացատրել քրիստոնէութեան սկզբունքները, պատմելին Քրիստոսի կեանքը եւ խաչելութիւնը՝ մարդոց փրկութեան համար: Բացատրեցին նաեւ կնոջ ազատագրութեան համար Աստուածամօր միջնորդութիւնը: Անոնք կը խօսէին այնպիսի համոզիչ կերպով որ կարծես ներչնչուած ըլլային Սուրբ Հոգիէն:

Իշխէրի իշխանուհին խոստացաւ յաջորդ օրը կրկին գալ բանալ եւ լսել դիրքերը, այնքան ազդուած էր անոնց խօսքերէն: Սակայն նոյն գիշերն իսկ ունեցաւ տեսիլք մը, որուն մէջ իրեն յայտնուեցաւ Ս. Կոյսը: Յաջորդ օրուան խօսակցութեան նիւթը եղաւ Ս. Աստուածամայրը, զոր կը պաշտէր ամբողջ քրիստոնէութիւնը: Իշխէրի ինդրեց սպասներէն որ Աստուածամօր պատկերը գծեն իրեն համար: Սակայն բանի մէջ ո՛չ փայտ կար եւ ո՛չ ալ գործիք, Աստուածամօր մէկ արձանը չինելու համար: Իշխէրի զանոնք հայհոյեց: Եւ երեք եղբայրները, որ արձանագործ չէին, գիշեր եւ ցերեկ աշխատեցան փայտը յղկելու եւ արձանի մը կերպարանքը տալու համար: Եւ առաւօտ մը երբ արթնցան, պաշտօնը եղան տեսնելով թէ արձանը չինուած է արդէն, այնքան գեղեցիկ եւ գրաւիչ:

Իշխէրի չուշացաւ գալու բանալ եւ արձանը տեսնելով զարմանքի աղաղակ մը ունեցաւ, ըսելով թէ ան ճիշդ ու ճիշդ իր երազին մէջ երեւցած Ս. Կոյսն է: Եւ ծունկի եկաւ անոր առջեւ եւ ջերմօրէն աղօթեց: Երեք սպասներէն եղբայրները կոչեցին Ծնօդեան Աստուածամայրը, որովհետեւ ան իրենց բանաի խուցը ողողած էր ուրախութիւնով: Անոնց ուրախութիւնը աւելի մեծ եղաւ երբ իշխանուհին ըսաւ թէ ինչ պիտի փրկէ զիրենք իրենց շղթաներէն եւ ազատէ, պայմանով որ զինք հետերնին տանին իրենց երկիրը, որպէսզի կարենայ առանց երկիւղի դաւանիլ իր նոր կրօնքը: Ան տասն երեք սպասները երդում ըրին որ իշխանուհին իրենց հետ պիտի տանին Ֆասեան, նոյնիսկ իրենց կեանքը վտանգելու գնով: Յաջորդ գիշերուան համար պատրաստեցին փախուստի ծրագիրը:

Արդարեւ, յաջորդ գիշեր բանտ եկաւ իշխանուհին, իր հետը առնելով իր գոհարեղէնները: Յուսապահը փճացած էր: Իշխանուհին քակեց երեք սպասներուն շղթաները եւ Ս. Կոյսին արձանը հետերնին առած դուրս ելան Գահիրէի դուռէն, որ հրաշքով բաց էր, եւ ուղղուեցան դէպի Նեղոսի եզերքը. հասնելով նաւակ մը, որ նաւավար ունէր եւ զիրենք առաջորդեց գետին միւս ափը: Երբ հոն հասան եւ եռեւս դարձան նայելու, նաւակ ու նաւավար անյայտացած էին:

Երկար քալելէ ետք հասան էին արուարձաններու անտառ մը, երբ առաւօտը կը բացուր: սակայն իշխանուհի յոգնասպառ եղած էր եւ քնացաւ արձանին մօտ: Երեք սպասներն ալ քնացան նոյնպէս:

Ասոնդավկը կ'ըսէ թէ երբ արթնցան իրենց քունէն, տեսան թէ իրենց գլխուն վրայ գտնուող ծառերը կը նմանին Եւրոպայի Հիւսիսը գտնուող ծառերուն եւ հեռուէն կը նըշմարէին քանի մը աշտարակներ եւ գանգակատուն մը, որոնց նմանը չկար Եգիպտոսի մէջ: Զոհ հով մը կը փչէր եւ իրենց դէմքերը կը գգուէր: Իրենց չուրջը կրկին նայեցան եւ կարծելով թէ երազ կը տեսնեն: Իշխանուհի՝ հմայուած էր իրեն համար անսովոր չուրջի բնութենէն: Անոնք ուժեղ ակնաղիւր մը կը գտնէին:

Այդ միջոցին տեսան որ հովիւ մը, եւրոպական հագուստով, կ'անցնի իրենց քովէն: Ան կը խօսէր իրենց լեզուն եւ ընտանի դէմք մը ունէր երկրապահներուն համար: Անոր հարցուցին թէ ո՞ր երկրին մէջ կը գտնուին:

– Լաոնի մէջ, պատասխանեց հովիւը. եւ այս ծառասանդին ու աղբիւրը կը գտնուին կաղաքին մէջ էփի երեք պահներուն որոնք Սուրբ Երկրի մենեցան մեր Տիրոջ դրկած ատեն կառուցու, երեք տարի առաջ, եւ կ'ըսուի թէ անոնք ունեն: Դուք որ մեր հագուստին վրայ խաչ կը կրէք, ձեզ բեւս անոնց մասին լուր ունէնաք:

Ցետոյ հովիւը, տեսնելով Սուրբ Կոյսին արձանը, անոր առջեւ ծունկի եկաւ: Երեք եղբայրներն ալ անոր հետեւե-

(ՇԱՐ.Ը 15-ՐԴ Է)

ԵԳԻՊՏԱՀԱՅ ԻՇԽԱՆՈՒՀԻՒ ՄԸ ՀՐԱՇԱԼԻՔԸ

Գրեց՝ ՑՈՎՀԱՆՆԷՍ ՊՕՂՈՍԵԱՆ (1889–1972)

(ՇԱՐ. ՆԱԽՕՐԴ ԹԻՒԷՆ)

ՏԻԱՐ ԱԼԵՔ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ ՊԱՏԳԱՄԸ ՊՐ. ԿՈՐՊԱՉԵՒԻՆ

Ն. Վ. Միհայիլ Կորպաչեւ
Առաջին Քարտուղար
ՍՍՀՄ–ի Համայնավար
Կուսակցութեան
Մոսկուա, ՍՍՀՄ

Մեծայարգ Գր. Կորպաչեւ,

Հայերը 65 տարիներէ ի վեր կը յուսան ու կը սպասեն որ Լեռնային Ղարաբաղի իրաւիճակը սրբագրուի: Այդ իմքնավար շրջանի ընտրեալ ներկայացուցիչները դիմած են Քեզի, որ համաձայն ՍՍՀՄ–ի սահմանադրութեան՝ գործադրութեան դրուի 1920–ի Գաֆուի Սովետին յանձնառութիւնը՝ Լեռնային Ղարաբաղը վերադարձնելով Հայկական ՍՍՀՄ–ի, իրրեւ լրացուցիչ բաժինը ամոր հողամասին: Հայաստանի խաղաղ ցոյցերը, ինչպէս նաեւ ամոր ընտրեալ ներկայացուցիչներուն որոշումը զօրաւոր կերպով թիկունք կը կանգնին Ղարաբաղի ժողովուրդին արդարացի դիմումին:

Լեռնային Ղարաբաղի եւ Ատրպէյճանի այլ բաղադրիչ տարրերուն մէջ պատահած դէպքերը խոր մտահոգութիւն կը պատճառեն աշխարհի երեսին ապրող հայութեան: Զոր կառավարութեան կողմէ որդեգրուած Լենինեան միջազգայնական եղբայրակցութիւնը կարելի է իրագործել խաղաղութեամբ, որ հիմնուած ըլլայ արդարութեան վրայ: Մենք համոզուած ենք թէ ժամանակը հասած է իրականացնելու 65 տարիներու այդ յանձնառութիւնը, այսօրուան կլասնոթի եւ վերեսթրոյքայի ծիրին մէջ, որ պատճով եւ բարօր ապագայ մը կը խոստանայ ոչ միայն Սովետ Միութեան ժողովուրդներուն, այլ համայն մարդկութեան:

ԱԼԵՔ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱԲԱՂ

TASS 23/3.- ՈՒՔՐԱՆԻՈՅ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ՍՈՎԵՏԻ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ ՄՏԱՀՈԳՈՒԹԻՒՆ ԿԸ ՅԱՅՏՆԻ

Ուքրանիոյ Գերագոյն Սովետի Խորհուրդը, այսօր գումարած իր ժողովին մէջ, քննարկեց Ղարաբաղի հարցին՝ գործաւորներու շրջանակներուն մէջ յառաջացուցած մըտահոգութիւնը:

Նկատելով որ «Ուքրանիոյ գործաւորները կը տածեն եղբայրութեան, բարեկամութեան, եւ յարգանքի զգացումներ Հայաստանի եւ Ատրպէյճանի սոցիալ հանրապետութիւններու ժողովուրդներուն հանդէպ – հանրապետութիւններ՝ որոնք կը վայելեն հաւասար իրաւունքներ Սովետ Միութեան բազմազգի ընտանիքին մէջ: Ձիւդ այս պատճառով՝ Լեռնային Ղարաբաղի, Հայաստանի եւ Ատրպէյճանի վերջին դէպքերը անհուն մտահոգութիւն մը պատճառեցին Ուքրանիոյ աշխատաւորներուն, ինչպէս բազմաթիւ սովետական քաղաքացիներու:

Մտահոգութիւն որ յառաջ կու գայ սոյն դէպքերուն անհանդիստութեան բնոյթէն –ըլլայ երկրին, կամ ամբողջ Սովետ Միութեան ազգային յարաբերութիւններու պատմութեան մէջ:

Ուքրանիոյ Գերագոյն Սովետի խորհուրդը կը խնդրէ Սովետ Միութեան Գերագոյն Սովետի խորհուրդէն որ պաշտօնական միջոցառումներ որդեգրէ, ապահովելու համար Սովետ Միութեան սահմանագրութեան եւ սովետական օրէնսդրութեան կիրարկումը Հայաստանի եւ Ատրպէյճանի ժողովուրդներու, եւ մեր բազմազգի սոցիալ հայրենիքի աշխատաւորներու – իր ամբողջութեան մէջ վերցուած – բարեկամութեան եւ եղբայրութեան մարզերուն մէջ:

Նմանօրինակ որոշումներ եւս առնուեցան Վրաստանի, Ֆիէլոռուսիոյ եւ Ուզպէքիստանի սոցիալ հանրապետութիւններու Գերագոյն Սովետի խորհուրդներուն կողմէ:

ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱԲԱՂ

Սովետ Միութիւն – *TASS* – Մարտ 22

«Կացութիւնը դեռ կը մնայ լարուած» կ'ըսէ Կէրասիմով·

Օտար լրագրողներու առջեւ կատարած իր ամփոյ հաղորդագրութեան մէջ, կեանտի կէրասիմով՝ Սովետ Միութեան արտաքին գործոց նախարարութեան, տեղեկատուութեան բաժնի պատասխանատու, ըսաւ, Լեռնային Ղարաբաղի առնչութեամբ.

«Կացութիւնը կը մնայ տագնապալի·

Ան ըսաւ նաեւ թէ Ատրպէյճանի մէջ ապրող հայերուն դէմ ուղղուած ոճրագործութիւնները կը շարունակուին: Ամէն օր նոր դէպքեր կը գրանցուին, որոնք կը վերաբերին ահաբեկչութեան, ինչպէս նաեւ ստիպողաբար պետական յանձնախումբի մը, որուն պարտականութիւնն է հսկել Լեռնային Ղարաբաղի մէջ գտնուող բոլոր հայ յուշարձաններուն (հնութիւններ) բարեւոք պահպանման վրայ:

ՍՈՎԵՏ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Լիթուանիոյ, Մոլտաւիոյ, Լեթոնիայի, Էսթոնիայի, Տաճիքիսթանի եւ Թուրքմէնիոյ գերագոյն սովետի խորհուրդները՝ Լեռնային Ղարաբաղի ազատավար շրջանի առնչութեամբ ահին կարգ մը որո-

(ՇԱՐ.Ը 15-ՐԴ Է)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻՆ ԾԱԳՈՒՄԸ - Ի՞ՆՉ Է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ

(ՇԱՐ. 11-ՐԴ ԷՋԷՆ)

ըսել թէ պակաս բան մը ձգեցին՝ գլուխ հանելու համար իրենց ճիւաղային ծրագիրը:

Այո, մարդախողող գազաններ իրենց ամբողջ կարելին ըրին երկիրս երեսէն ջնջելու համար հայկեան տոհմը եւ վերջնականապէս քարտէսներէն անհետացնելու համար «Հայաստան» բառը կամ եզրը: Եւ աճապարեցին ալ յայտարարելու չնականօրէն, թէ հասա՞ծ էին իրենց մուրազին, ազատա՞ծ էին վերջապէս «հայկական վտանգէն», եւ ի վինակի դարձած էին բղաւելու թէ՝ «Հայկական հարց գոյութիւն չունի, վասն զի հայ չկա՛յ»: Բայց սխալեցան բարեբախտաբար. դէպքերն ու ժամանակը ցոյց տուին, թէ չէին կրցած հասնիլ իրենց նպատակին, չէին յաջողած ամբողջացնել իրենց ցեղասպանութիւնը: Եւ ոչ միայն չէին յաջողած, այլեւ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ գտած էր իր մասնակի բարւոք լուծումը: Արդարեւ, ծնած ու կազմակերպուած էր Հայկական Հանրապետութիւնը, որ Թուրքին ոխակալ բայց անզօր նայուածքներուն դէմ կը բարգաւաճէր ու կը զօրանար, կը յառաջդիմէր ու հսկայաքայլ կը զարգանար: Եւ տակաւ կը ըստեղծուէր այնպիսի կացութիւն մը՝ ուր անխուսափելի պիտի դառնար հայոց հողային դատին հետապնդումը նորէն, պիտի վերստեղծուէր «հայկական վտանգը» դարձեալ:

Ի՞նչ է սակայն «հայկական հարցը» կամ «հայոց դատը», ե՞րբ ծնաւ ան, ի՞նչ փուլերէ անցաւ, ի՞նչ յաջողութիւններ կամ ձախողութիւններ արձանագրեց, հիմա ինչպէ՞ս կը ներկայանայ այս սրբազան դատը, ինչպէ՞ս պէտք է հետապնդել զայն, եւ ի՞նչ են յաջողութեան հաւանականութիւնները՝ միջազգային ներկայ իրադրութեան մէջ:

Պատասխանելու համար այս եւ այս կարգի այլ հարցումներու՝ անհրաժեշտ պիտի ըլլար գրել ստուար հատոր մը: Այդ աշխատանքը գոհացուցիչ կերպով կարելի չէ կատարել անշուշտ օրաթերթի մը սիւնակներէն – եւ հոս մեր նպատակն ալ չէ, բնականաբար, պատմաբանասիրական երկ մը արտադրել հայոց դատին մասին: Բայց համոզուած ենք, որ տեղին ու անհրաժեշտ է գէթ յօդուածաշարքով մը անդրադառնալ մեր սրբազան դատի ծագումին ու զարգացումին, ինչպէս նաեւ այն պարտականութեանց եւ աշխատանքներուն, որոնց պէտք է լծուի հայութիւնը՝ Մեծ Եղեռնի յիսնամեակին եւ անոր նախորդող ամիսներուն:

Առանց մանրամասնութեանց մէջ մտնելու, պէտք է նշել թէ «հայկական հարցը» ծնունդ առաւ այն օրը՝ երբ կորսնցուցինք մեր ազատութիւնը, մեր պետական անկախ կեանքը: Եւ այդ դժբախտութիւնը Հայաստանի հողամասին վրայ վերջին անգամ պատահեցաւ 1236 թուականին՝ երբ մոնկոլ հորդաները ջնջեցին Զաքարեան Իշխանապետութիւնը եւ հաստատեցին իրենց կործանիչ տիրապետութիւնը: Մէկ ու կէս դար ետք, 1375 թուականին, նման դժբախտութիւն արձանագրուեցաւ Կիլիկիոյ մէջ, երբ մեմլուքները գրաւեցին Սիսը եւ ջնջեցին հայկական անկախ թագաւորութիւնը:

Այդ շրջաններուն էր, ուրեմն, որ ծագեցաւ մեր հարցը. – Հայ ազատ պետականութեան վերականգնումը՝ հայոց հայրենիքի պատմական սահմաններուն մէջ: Անմիջապէս պէտք է աւելցնել սակայն, որ հայկական հարցը ընդհանուր առմամբ այս ըլլալով հանդերձ, պատմութեան ընթացքին մենք յաճախ ըստիպուած ենք նուազ փառասէր հայեացքներով գոհանալ: Եղած է աղիտալի շրջան՝ երբ մարդկային տարրական իրաւանց յարգումն իսկ երազի սահմանին մէջ մնացած է մեզի համար: Եղած է ժամանակաշրջան՝ երբ խոհեմութիւն նկատած ենք գոհանալ «բարենորոգումներով» միայն, աւելին նկատելով յանդուգն պահանջատիրութիւն: Մեր գոյութիւնն անգամ հարցական դարձած է երկար ատեն, ու մենք օսմանեան լուծը ուրիշ նուազ խիստ կամ քանդիչ լուծում մը փոխարինելն իսկ բաղձալի լուծում մը նկատած ենք ազգովին: Հայկական հարցը յաճախ մեր ժողովուրդին ներկայացած է իբրեւ պարզ վերապրումի՛ հարց: Փոխուած են ժամանակները սակայն, եւ փոփոխութեանց ենթարկուած է մեր ըմբռնումը հայոց դատին մասին:

Կեանքին գլխաւոր օրէնքը փոփոխութիւնն է, եւ ժամանակներու հետ փոփոխութեանց կ'ենթարկուին մեր գաղափարները, մեր հայեացքները, մեր խնդիրները եւ մեր աշխարհըմբռնումը: Օրինակ՝ խաղաղութեան, պատերազմի, յեղափոխութեան կամ յեղաշրջումի հարցերուն կարելի չէ ատոմական այս դարաշրջանին այնպէս մօտենալ՝ ինչպէս կը մօտենային մարդիկ Նափոլէոնի օրերուն կամ քսաներերորդ դարու սկիզբները: Եւ որեւէ իրատես հայ քաղաքական դիտող կամ հայրենասէր այսօր չի կրնար Հայկական Հարցը հետապնդել այնպէս, ինչպէս զայն ջանացին հետապնդել մեր ժամանակակից ազատագրական պայքարի ղեկավարները՝ երբ միջազգային կացութիւնը տարբեր էր, երբ արեւմտահայ ժողովուրդը իր հողերուն վրայ կ'ապրէր, երբ չկար Հայկական Հանրապետութիւնը, եւ երբ չկար հեռարձակ դժոխային հրթիռջրածնառումբը: Մեր ժողովուրդը հիմա ստիպուած է նըկատի առնել այս եւ բազմաթիւ այլ իրողութիւններ՝ երբ կը հետապնդէ իր ազգային դատը:

Բայց անդրադառնալէ առաջ դատ հետապնդելու ներկայ կարելիութիւններուն ու մեթոտներուն, կ'արժէ շատ ամփոփ ակնարկ մը նետել հայկական հարցի պատմական զարգացումներուն վրայ: Աւելորդ պիտի ըլլար նման փորձ մը, քանի բացարձակ անհրաժեշտութիւն է որ մենք չըկրկնենք անցեալի աղիտալի սխալները, եւ բաց աչքերով չերազենք անկարելի ծրագիրներու մասին, եւ մենք մեզի հարս ու փեսայ չըլլանք, այլ խնդիրին մօտենանք առարկայականօրէն, առանց զգացումէ եւ ամբոխավարութենէ քշուելու, իրապաշտօրէն: Ռոմանթիք քաղաքականութեան եւ պոռոտախօս յեղափոխութեան շրջանը անցած է շատոնց, – եւ մենք շա՛տ սուղ վճարած ենք ատոնց համար, – հիմա ատենն է կարելիին ետեւէն վազելու, ոչ բաղձալի-բայց-անկարելիին:

Ի՛ՆՉՊԷՍ ԾԱԳԵՑԱՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ

Զափազանցութիւն պիտի չըլլար հաստատել, թէ շուրջ վեց միլիոն հայ գոյութիւն ունէր աշխարհի վրայ ԺԱ. դարուն, սելճուքեան արշաւանքներու նախօրեակին – մինչ նոյն օրերուն անգլիական թագաւորութեան բնակչութիւնը հազիւ երկու միլիոն կ'ըլլար: Հայոց հայրենիքի 300.000 քառ. քիլոմեթր տարածութեամբ հողերուն մեծ մասը կը գտնուէր հայկական թագաւորութիւններու եւ իշխանապետութիւններու ձեռքը: Հայաստանի հողամասի բնակչութեան բացարձակ մեծամասնութիւնը հայ էր. բաց ատի, ստուար հայ գաղութներ ու համայնքներ կային Փոքր Ասիոյ արեւմտեան շրջաններուն ու Կիլիկիոյ մէջ:

ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ 1

ԺԱՄԱՆՈՒՄ

Ուրախութեամբ կ'իմանանք որ լոնտոնաբնակ ծանօթ ազգային եւ չարաթաթերթիս յարգելի բարեկամ՝ Տիար Միհրան Աւագեան, իր Հարաւ Ամերիկայ այցելութեան ճամբուն վրայ, Պուէնոս Այրէս կանգ պիտի առնէ, ապա՝ անցնելու համար Մոնթէվիտէօ, Ուրուկուայ, ուր պիտի հովանաւորէ Հ.Մ.Մ.ի Հարաւամերիկեան մասնաճիւղերու Առաջին Ողիմպիական Խաղերու մրցումները, Ապրիլ ամսուան 1, 2 եւ 3-ին:

«Սարտարապատ» բարի գալուստ կը մաղթէ Հ.Մ.Մ.ի նախագահ՝ Տիար Միհրան Աւագեանին, ինչպէս նաեւ իր հովանաւորած մարզական մեծ ձեռնարկին՝ լաւագոյն յաջողութիւններ:

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ս.Դ. Հնչակեան Կուսակցութեան Արժանթինի 100-ամեակի եզրափակիչ հանդիսութեան անձամբ ներկայ ըլլալու, նախագահելու եւ իրենց խօսքը բերելու համար, Պուէնոս Այրէս ժամանած էին Լոնտոնի մեր շրջանի ծանօթ Ընկերներէն Մանուէլ Աղամեան եւ Միհրան Աւագեան:

Խանդավառ մթնոլորտի եւ Ընկեր Միհրան Աւագեանի ջերմ ցանկութիւնն ու գործնական մասնակցութիւնը բարեբեր առիթը հանդիսացան որպէսզի իրականութիւն դարձնենք Հարաւային Ամերիկայի այս ափերուն վրայ Հայ Մարմնամարզական Միութեան անուան տակ ինքնորոյն գործունէութիւն ունենալու տարիներու երազը: Այսպէս, վերոյիշեալ Ընկերներու ներկայութեամբ եւ կնքահայրութեամբ, 1 Դեկտեմբեր 1987ին տեղի ունեցաւ յատուկ ժողով մը, ուր պաշտօնապէս հիմը դրուեցաւ Հ.Մ.Մ.ի Արժանթինի Մասնաճիւղին: Լուրը պաշտօնապէս հաղորդուեցաւ Շարժում Մշակութային Միութեան կեդրոնատեղիին մէջ տեղի ունեցած համագումարային ընդունելութեան մը:

Նորակազմ Հ.Մ.Մ.ի Վարչութիւնը այդ օրէն սկսեալ գործի անցաւ, ֆութպոլի եւ այլ մարզախաղերու յատուկ խումբեր կազմելու առաջադրութեամբ, հրաւիրեց մեր ընկերական ու համակրական շրջանակին պատկանող երիտասարդներ, որոնք խանդավառօրէն ընդառաջեցին հրաւէրին եւ անմիջապէս գործի լծուեցան:

Այժմ ուրախ ենք յայտնելու թէ Մարզական-Երիտասարդական մեր շարժումը, իր սկզբնական շրջանին մէջ իսկ, բաւականին յուսադրիչ դարձած է եւ հաստատ քայլերով կը դիմէ դէպի ապագան: Ունինք բաւականին ճոխ եւ ընդարձակ ծրագիրներ որոնք կը յուսանք եւ կը ջանանք իրագործել, մեր կողքին ունենալով Ընկեր Միհրան Աւագեանի նման նուիրեալ եւ պատասխանատու Հ.Մ.Մ.ականի մը նիւթա-բարոյական նեցուկն ու հոգածու վերաբերմունքը: Այս ափերուն վրայ Հ.Մ.Մ.ի տարածումը եւ ուռճացումը կարեւոր բաց մը գոցելու կոչուած է: Պիտի աշխատինք այդ գծով մեր կարելին ընել ի շահ բովանդակ մեր գաղութին եւ մասնաւորապէս երիտասարդութեան:

Այս առիթով կը հաղորդենք Ձեզ, թէ Ապրիլ ամսուայ 1, 2, 3ին տեղի պիտի ունենան առաջին Հ.Մ.Մ.ի Ողիմպիական խաղերու մրցումները, Մոնթէվիտէոյի մէջ: Մասնակցութեամբ Պուէնոս Այրէսի, Մոնթէվիտէոյի եւ Պրազիլի մասնաճիւղերու:

Ստորեւ կուտանք Պուէնոս Այրէսի Հ.Մ.Մ.ի հիմնադիր նորակազմ Վարչութեան կազմը:

Ատենապետ, Պօղոս Մարգարեան
Փոխ Ատենապետ, Րիգարտօ Էրջանեան
Ատենադպիր, Տանթէ Ասիլեան
Գանձապահ, Ալպերթօ Տէմիրճեան
Մարզական Խաղերու Պատասխանատուներ
Սարգիս Մուշեան
Ռուպէն Զօգագլեան
Սերխիօ Տոստուրեան
Գլատիօ Կակոսեան

Մնանք Ընկերական յարգալից բարեւներով

Ի Դիմաց
Հ.Մ.Մ.ի Վարչութեան

Ատենադպիր	Ատենապետ
Տանթէ Ասիլեան	Պօղոս Մարգարեան

ԻՆՉՊԷ՞Ս ՏԵՍԱՅ Խ. ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ

ԵՐԵՒԱՆԸ 2769 ՏԱՐԵԿԱՆ Ը.

Գրեց՝ ՎԱՐՈՒԺԱՆ ԱՃԷՄԵԱՆ

Համաձայն Էրեբունի հին քաղաքի պեղումներուն, եւ գտնուած արձանագրութիւններուն, (հիմնուած հայոց Արգիշտի թագաւորի օրով, քաղաքամայրի շրջանակին մէջ) այսօր վերջնականապէս ստուգուած է Երեւանի տարիքը:

Տասնինը տարի առաջ, 2750 ամեակի տօնակատարութեան առիթով, պատմականօրէն հին, բայց յաւերժ երիտասարդ Երեւանը օժտուեցաւ 2750 ցայտաղբիւրներով, որոնք կը գտնուին Լենինի եւ Շահումեանի արձաններու միջեւ երկարող ճեմուղիին մէջ:

Արդ, տասնինը տարիէ ի վեր, պաշտօնապէս եւ արտակարգ հանդիսութիւններով կը տօնուի քաղաքամայր Երեւանի տարեդարձը: Թուական՝ 12 Հոկտեմբերի 1987:

Շաբաթներ ու ամիսներ առաջէն պատրաստութիւններ կը տարուին պատշաճ շուքով դիմաւորելու համար անոր ծննդեան օրը, որ միեւնոյն ատեն վերածնած Հայրենիքին փառքի եւ յաղթանակի վաւերագրականութեան կնքումն է ուղղակի:

Այդ օր ամբողջ Երեւանը տօնի է:

Տարեդարձի նշման հետ, հայ ժողովուրդին հազարամեակներու պատմութիւնն է որ կուգայ խօսիլ շրջաններէն, միաձուլուելու՝ ներկայի կենսայորդ իրականութեան:

Առաւօտեան ժամը 10ին, Լենինի անուան մեծ հրապարակին վրայ սկիզբ կ'առնէ տօնախմբութիւնը, այս՝ տարափոխիկ կերպով ընդարձակուելու համար Էրեբունի Թանգարանի հրապարակն ու Մարզահամերգային Համալիրի բարձունքը:

Արեւաշող եւ կապոյտ երկինք մը՝ մեր գլխուն վերեւ: Ամէնիա պանդոկի վեցերորդ յարկէն տօնակատարութիւնը դիտելու առիթը կ'ունենամ: Բարձրախօսները հայերէն ու ռուսերէն լեզուներով մէջ ընդ մէջ յոգունքներ եւ յայտարարութիւններ կ'ընեն, հայ եւ օտար երգահաններու երաժշտութիւնը կ'ընկերանայ անոնց, մինչ այդ, հարիւրաւոր պարման ու պարմանուհիներ, պարային համազգեստներով հրապարակ կուգան ու կը պարեն՝ համաձայն երաժշտութեան կշռոյթին: Որպէս թէ հրապարակը հսկայ բեմ կը ըլլար: Գրականութեան եւ Արուեստի Թանգարանին շէնքին առջեւ, -ուր, ցայտաղբիւրներ եղանակներու մասնակցութեամբ կը շատրուանեն,- քովնտի տեղադրուած է մօտ հինգ հարիւր հոգիի համար ուղղանկիւն քառանկիւն անֆի մը, որուն վրայ, դպրոցական աշխիկներ, գունազարդուած դրօշներով օրուան պատշաճ բառեր ու պատկերներ կը գծագրեն, այնպէս, ինչպէս պատահեցաւ Պուէնոս Այրէսի մէջ, 1978 թուականին, Ռիվէրի մարզադաշտին մէջ, ոտնագնդակի համաշխարհային մրցանքին սկիզբ առած ժամանակ, հարիւրաւոր երկսեռ երիտասարդութեան կողմէ:

Այս, Լենինի հրապարակն է միայն: Ու «բեմ» բառը յատուկ չէ միայն այս հրապարակին: Քիչ յետոյ պիտի տեսնէինք մեր սեփական աչքերով թէ՝ բովանդակ Երեւանը վերածուած էր հսկայ բեմի մը, սկսելով պողոտաներէն ու փողոցներէն, ուր նոյնպէս պարային ցոյցեր եւ տողանցքներ տեղի կ'ունենային: Եւ բնական էր որ այդպէս ըլլար, որովհետեւ կարելի չէր ուրիշ կերպ գոհացում տալ բոլոր հանդիսատես երեւանցիներուն:

Կ'ըսենք. «Հայաստանը բաց երկնքի տակ թանգարան է»: Հետեւելով այս անառարկելի ճշմարտութեան, կրնանք աւելցնել. «12 Հոկտեմբերի օրը Երեւանը բաց երկնքի տակ հսկայ թատերասրահ էր, պարային ցուցահանդէս, ուր տասնեակներով քորէոգրաֆներ, տասնեակ հազարաւոր երիտասարդութիւն պատրաստած են, որոնք փրոֆէսիոնալ արուեստագէտի հասունութեամբ կը կատարեն իրենց վստահուած դերերը»:

Հազիւ ժամ մը կը մնանք Լենինի հրապարակը եւ մեր խումբը կ'ուղղուի Էրեբունի: Այստեղ բոլորովին տարբեր է պատկերը:

Բեմահարթակը աւելի նման է լայնահուն թատրոնի մը բեմին, ուր պատմական դըրուագներ կը ներկայացուին, հարիւրաւոր սաղաւարտաւոր զինուորներ շրջապատած են բեմը, ատրուշաններէ ծուխեր կը բարձրանան, եւ անոնց միջեւ, Նայիրեան պարերով զիրար կը գերազանցեն հայոց աղջիկներու՝ ալիքներու նման բարձունքէն ստորոտ իջնող խումբերը: Եւ ահա, սպիտակ ձիու վրայ, ռազմական զգեստով, թագակիր զօրավար մը (Արգիշտի արքան, հաւանականօրէն) կ'երգէ իր բամբ ձայնովը հրաշունչ եւ հոգիները թունդ հանող հայրենական երգ մը: Մտածումէս ներս կեանքի կուգան Դանիէլ Վարուժանը, Եղիշէ Չարենցն ու Վահագն Դաւթեանը: Առաջինը՝ «Հեթանոս երգեր»ովը, երկրորդը՝ «Ես Իմ Անոյշ Հայաստանի»ովը եւ երրորդը՝ «Ո՛, Տայր ինձ Զծուխ Ծխանի»ովը: Երկինքն ալ մեր անցեալին թաթխած իրենց ստեղծագործող գրիչները:

Երեւանի տօնակատարութիւնը հայ ժողովուրդին ամենէն սիրելին ու սրտամօտն է: Նախ՝ անոր համար որ կ'ապրի անոր գրկին մէջ, -որ տաք է, հրաւիրող է եւ գգուող- ապա՝ անոր համար որ ի՛րն է, իր գոյութեան, իր սեփական ազգային պատմութեան ակնաղբիւր՝ հպարտութիւնը:

Ու կը խորհիմ - շատերու սիրտերը կասկածը կրծեց թէ՝ Խորհրդային իրաւակարգը կը միտի մարսելու - իր գաղափարախօսականովը՝ ա՛յն ինչ որ ազգայինն է: Այո՛, այդպէս է երեւութապէս, ու քարոզչութիւնները գործ կը կատարուին այդ համոզումը կ'արթնցնեն անհանդիստ հոգիներու մէջ: Բայց այդ չէ իրականութիւնը, եւ այդ չի կրնար ըլլալ, որքան ատեն կայ բացարձակ ազատութիւն պատմական անցեալի հետ կապ ունենալու, ծաղկեցնելու՝ լեզուն եւ գրականութիւնը, իսկ եթէ անոնց զուգահեռ կ'ընթանայ երկրին սեփական աշխարհայեացքի հանդէպ արեւելում մը, այդ ներկայ քաղաքական հոսանքներու անցողակի պարտադրութիւնն է, ինչ որ բացայայտօրէն կ'ընեն աշխարհի իշխող պետութիւնները, թերաճ երկիրներու վրայ:

Մեր հարցը այլ է անշուշտ, եւ երբեք աղերս չունի մեր թերաճ ըլլալուն հետ, եւ ոչ ալ մեզ շահագործողներ կան: Եթէ ճիշդ է որ մենք հայացուցինք քրիստոնէութիւնը՝ որպէսզի անաղարտ մնայ մեր ազգային դիմագծութիւնը, ինչո՞ւ հայացուցած չընդունինք խորհրդային իրաւակարգը, որ վահան հանդիսա-

(ՇԱՐ.Ը 15-ՐԴ ԷՋ)

ՎԻՍԵՆԹԷ ԼՈՓԵՍ Ս. ԳԷՈՐԳ ԵԿԵՂԵՑԻ
ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ ԱՒԱԳ ՇԱԲԹՈՒԱՆ ԵՒ ՍՈՒՐԲ ԶԱՏԿՈՒԱՆ ՊԱՇՏԱՄՈՒՆՔՆԵՐՈՒՆ
27 ՄԱՐՏ - 1988 - 3 ԱՊՐԻԼ

Կիրակի, 27 Մարտ, Ծաղկազարդ.-
Առաւօտեան ժամերգութիւն, ժամը 9
Ս. Պատարագ, ժամը 10,30
Դռնբացէք (կէսօրէ վերջ), ժամը 18

Աւագ Հինգշաբթի, 31 Մարտ.-
Պատարագ (Ս. Հաղորդութեան), ժամը 10,30
Ոտնլուայ (կէսօրէ վերջ), ժամը 17
Խաւարում (Գիշերը), ժամը 20

Աւագ Ուրբաթ, 1 Ապրիլ.-
Թաղում (կէսօրէ վերջ), ժամը 18

Աւագ Շաբաթ, 2 Ապրիլ, Ճրագալոյց.-
Ժամերգութիւն (կէսօրէ վերջ), ժամը 18
Ս. Պատարագ (կէսօրէ վերջ), ժամը 19

Կիրակի, 3 Ապրիլ, Ս. Զատիկ.-
Առաւօտեան ժամերգութիւն, ժամը 9
Ս. Պատարագ, ժամը 10,30

Ծանօթութիւն.- Աւագ Հինգշաբթիի պատարագին Ս. Հաղորդութիւն կը տրուի բոլոր ուսանողներուն անխտիր:

ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆ Վ. ԼՈՓԵՍԻ

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ
ԶԱՏԿԱԿԱՆ ՏՕՆԵՐՈՒ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԵԱՆՑ
ՖԼՈՐԷՍԻ ՎԱՐԱԳԱՅ Ս. ԽԱՉ ԵԿԵՂԵՑՒՈՅ ԱՄԻ ՏԵԱՌՆ 1988

27 ՄԱՐՏ, ԿԻՐԱԿԻ ԾԱՂԿԱԶԱՐԴ
Սկիզբ ժամերգութեան առաւօտեան ժամը 9ին:
Ս. ՊԱՏԱՐԱԳ՝ 10,30ին:
ԴՌՆԲԱՑԷՔ, երեկոյեան ժամը 5ին:

31 ՄԱՐՏ, ԱՒԱԳ ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
Սկիզբ ժամերգութեան առաւօտեան ժամը 9ին:
Ս. ՊԱՏԱՐԱԳ՝ 10,30ին:
Յիշատակ վերջին ընթրեաց եւ Ս. Հաղորդութեան խորհուրդի հաստատման: Ս. Պատարագի միջոցին տեղի պիտի ունենայ դպրոցական աշակերտներու համար մասնաւոր խոստովանանք եւ պիտի մասնակցին Ս. Հաղորդութեան:
Երեկոյեան ժամը 5ին ԿԱՐԳ ՈՏՆԼՈՒԱՑԻ:
ԽԱՒԱՐՈՒՄ.- Սկիզբ արարողութեանց երեկոյեան ժամը 7,30ին:

1 ԱՊՐԻԼ, ԱՒԱԳ ՈՒՐԲԱԹ
Կարգ Թաղման՝ երեկոյեան ժամը 7,30ին:

2 ԱՊՐԻԼ, ԱՒԱԳ ՇԱԲԱԹ
Երեկոյեան ժամը 5,30ին արարողութիւն Ճրագալոյցի, ժամերգութենէն վերջ Ս. Պատարագ:
Յաւարտ Ս. Պատարագի, Հովուական մէջ ՏՆՕՐՀՆԷՔԻ արարողութիւն:

3 ԱՊՐԻԼ, ԶԱՏԻԿ ՅԱՐՈՒԹԵԱՆ
Սկիզբ պաշտամանց՝ առաւօտեան ժամը 9ին:
Ս. ՊԱՏԱՐԱԳ՝ ժամը 10,30ին: Քարոզ՝ ժամը 11,30ին:

10 ԱՊՐԻԼ, ՆՈՐ ԿԻՐԱԿԻ
Յաւարտ Ս. Պատարագի, աւանդական հաւկիթախաղ եկեղեցւոյ կից «Է. ՊՕՑԱՃԵԱՆ» սրահին մէջ, որու ընթացքին պիտի հրամցուի «ՄԱՆԹԸ» եկեղեցւոյ Տիկնանց Յանձնախումբի կողմէ, ապահովեցէք մուտքի տոմսերը:

ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

1928 60 ԱՄԵԱԿ՝ ԱԴԱՄԱՆԴԵԱՅ ՅՈԲԵԼԵԱՆ 1988
ԶԱՏԿԱԿԱՆ ԱՒԱՆԴԱԿԱՆ ՀԱՒԿԹԱԽԱՂ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՄԲ ՖԼՈՐԷՍԻ ՎԱՐԱԳԱՅ Ս. ԽԱՉ ԵԿԵՂԵՑՒՈՅ ՏԻԿՆԱՆՑ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲԻ
ՕՐՈՒԱՅ ՃԱՇ «ՄԱՆԹԸ»
Տեղի կ'ունենայ **ԿԻՐԱԿԻ 10 ԱՊՐԻԼ 1988**ի կէսօրուայ **ԺԱՄԸ 12,30ին**
ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ԵԴ. ՊՕՑԱՃԵԱՆ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

- ՀԱՃԵԼԻ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ -

ԱՊԱՀՈՎԵՑԷՔ ՁԵՐ ՄՈՒՏՔԻ ՏՈՄՍԵՐԸ
ԽՕՍԷ ՄԱՐԹԻ 1562
ՀԵՌ. 612-1733 - 611-7240

ՍՈՎԵՏ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

(ՇԱՐ. 12-ՐԴ ԷՋԷՆ)

չումներ, ուր կը յայտնեն իրենց մտահոգութիւնն եւ ահազանգը յիշեալ շրջանի վիճակին համար, նաեւ կոչ կ'ուղղեն իմաստութեան ու չափաւորութեան, բուռն կերպով մերժելով «ապօրէն արարքները», ներշնչուելով Համայնավար Կուսակցութեան ընդհանուր քարտուղար՝ Միխայիլ Կորպաչեւի յանձնարարութիւններէն:

Անոնք ի մասնաւորի շեշտեցին թէ «Ազգերու ճակատագրին կապուող լուրջ հարցերը պէտք չէ յուզումներէ կախեալ մնան»:

«ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԴԵՌ ԿԸ ՄՆԱՅ ԼԱՐՈՒԱԾ...»

(ՇԱՐ. 12-ՐԴ ԷՋԷՆ)

կաւին լարուած· Սումկայթի մէջ, օրինակի համար, հակառակ կացութեան կատարելապէս կանոնաւորութեան՝ կրակմարի դրութիւնը կը մընայ ի զօրու: Գործը վերսկսաւ «Քաղաքին» մէջ, առանց որեւէ չափազանցութիւն արձանագրելու· Իսկ Հայաստանի մէջ շարունակուող ցոյցերը չեն կրնար կանոնաւոր համարուիլ»:

Կէրասիմով ընդունեց Երեւանի ցոյցերու թուական կարեւորութիւնը, առանց տալու մասնակցողներուն ճշգրիտ թիւը, ինչպէս նաեւ որեւէ ակնարկութիւն չըրաւ թէ միջադէպեր պատահեցան կամ ոչ:

Մասնաւորաբար շեշտեց թէ Սումկայթի -տխուր դէպքերուն (ընդգծումը մերն է)- զոհերուն ընդհանուր թիւը 32 հոգի է, եւ օտար Ռատիոկայաններու - Սովետ Միութեան վրայ - ձայնասփռած թիւերը «Հրէշային» որակեց:

Արտաքին գործոց բանբերը նոյնպէս տեղեկացուց թէ՝ Չորեքշաբթի, 23 Մարտին տեղի պիտի ունենայ մամլոյ ասուլիս մը, ազգերու միջեւ յարաբերութիւններու շուրջ, որուն պիտի մասնակցին յայտնի մասնագէտներ:

ՈՒԻԼՍՈՆ ՖԷՌԷՅՐԱ ԱԼՏՈՒՆԱԹԷ ՈՉ ԵՒՍ Է

(ՇԱՐ. 9-ՐԴ ԷՋԷՆ)

գիտնալը: Վերջին տարին՝ ամբողջ երկիրը տեսաւ զինք խաղաղութեան, ազգային միութեան, քաղաքացի - զինուորական միութեան ի նպաստ գործի մէջ: Հակառակ կառավարութեան հետ ունեցած իր մէկէ աւելի տարակարծութիւններուն՝ ան ջատագովեց ազգային հաստատութիւններու զօրացումը, վերջին հաշտով որդեգրելով մեր ուղին, եւ մեր հաստատութիւններու կեանքը: Այս կը ներկայացնէ, առանց որեւէ կասկածի, խաղաղութեան եւ մեծութեան ժառանգ մը: Ուիլսոն ապրեցաւ կրկէսամարտիկի պէս եւ մեռաւ խաղաղասէրի պէս··· իր ետին ձգելով քաղաքացիներու հաշտութեան ոգիին ժառանգը:»

Թ·Մ·Մ· եւ «Սարտարապատ» կը յայտնեն իրենց խոր ցաւակցութիւնները Ուրուկուայի բարեկամ Պետութեան եւ ազնիւ ժողովուրդին:

ԵԳԻՊՏԱՀԱՅ ԻՇԽԱՆՈՒՀԻԻ ՄԸ ՀՐԱՇԱԼԻՔԸ

(ՇԱՐ. 12-ՐԴ ԷՋԷՆ)

ցան եւ փառք տուին որ Ս. Կոյսը զիրենք առաջնորդած էր դէպի հայրենի երկիր եւ դէպի հայրենի տուն:

Անոնց մազերը երկարած եւ դէմքերը անճանաչելի դարձած էին· բայց երբ տուին իրենց անունը, հովիւը վազեց գիւղ անոնց վերադարձը աւետելու համար ամենուն: Ասոր վրայ, ամէն կողմէ գիւղացիներ վազելով եկան եւ երեք եղբայրները եւ իշխանուհին թափորով առաջնորդեցին Մարշէի դղեակը, որ կը պատկանէր էփ գերդաստանին: Երեք ասպետներու մայրը դեռ ողջ էր եւ անհուն ուրախութեամբ ընդունեց զանոնք եւ գորովով համբուրեց իշխանուհին, որ իր զաւակներուն ազատարարը եղած էր, Ս. Կոյսին օգնութեամբ: Ան յանձն առաւ նաեւ իշխանուհին հոգեպէս պատրաստել մկրտութեան համար, զոր պիտի կատարէր Լաօնի Պարթոլոմէ արքեպիսկոպոսը, երեք եղբայրներու կնքահայրութեամբ:

Որոշուեցաւ եկեղեցի մը շինել այն տեղւոյն վրայ, ուր Եգիպտոսէ վերադարձողները գտած էին իրենք զիրենք: Այս եկեղեցիին շինութեան համար իշխանուհին նուիրեց իր բոլոր գոհարեղէնները եւ Ս. Կոյսին արձանը դրուեցաւ աղբիւրին քով:

Շուտով շինուեցաւ Յնծութեան Աստուածամօր Եկեղեցին, որ ուխտավայր եղաւ, եւ անոր շուրջը առաջ եկաւ Լիէս գիւղը:

Փարիզ, Ֆրանսա

«ՊԱՅՔԱՐ»Ի 27 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1966-Ի ԹԻՒԷՆ

ԵՐԵՒԱՆԸ 2769 ՏԱՐԵԿԱՆ

(ՇԱՐ. 14-ՐԴ ԷՋԷՆ)

ցաւ մեր ֆիզիքական գոյութեան:

Նկատելի էր ամենուրէք հայ կինը, իր անչափահաս զաւակներուն կողքին, հայ բանւորը, ուսանողը ու երիտասարդութիւնը, որ ողողած էին հրապարակները, որպէս հանդիսատես, ու բացարձակ կարգապահութիւնը որ կը դիտէր, բացի հանդիսութիւնը լաւ տեսնելու բնական մարդկային տեղաշարժերէն: Ոչ իսկ ոստիկան մը, կարգապահութիւնը պահպանելու:

Երեւանի արտակարգօրէն տպաւորիչ հանդիսութիւնները կէս թողած կ'անցնինք մարզահամերգայինին: Այստեղ, բեմը աւելի լայն է եւ աւելի ընդունակ՝ ընդգրկելու մեծաթիւ պարողներ: Այստեղ է որ իրենց ազգային պարախումբերովը եկան Երեւանի տարեդարձին յատուկ յարգանք մատուցանելու նաեւ, ռուսեր, ուքրաինացիներ, վրացիներ եւ ատրպէյճանցիներ: Եղան՝ պարի ճանապարհով թատերական ներկայացումներ, ռուսական խումբին կողմէ, Բ. Աշխարհամարտի խաւար օրերը եւ յաղթանակը պատկերացնող:

Կէսօրէ յետոյ ժամը մէկի մօտ պաշտօնական հանդիսութիւնները վերջ գտան ու ժողովուրդը ցրուեցաւ հետզհետէ: Բայց ամբողջ օր շարունակեց խորովածի, կերուխումի սեղանները եւ փողոցներու մէջ տիրող կենդանութիւնը:

ԽԱՉԲԱՌ ԹԻՒ 17

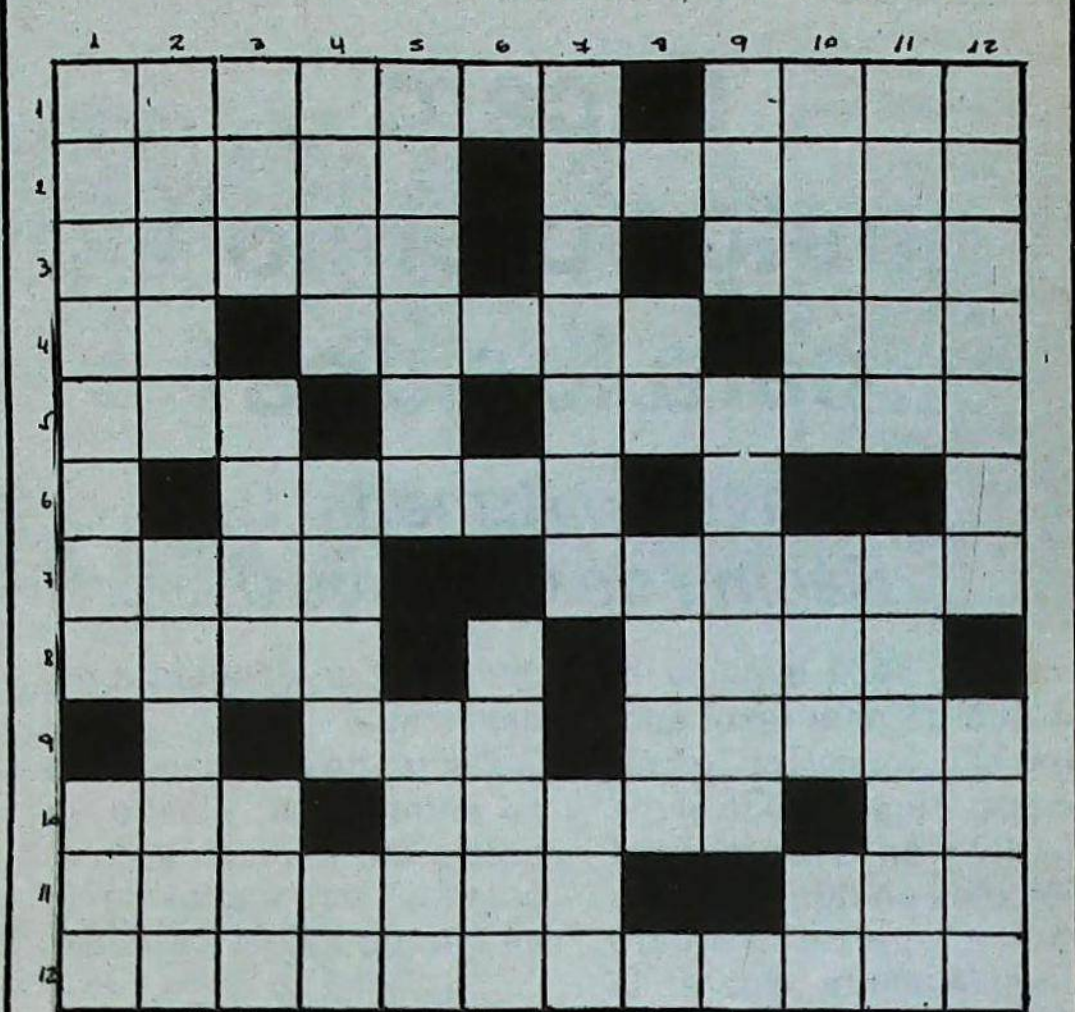

ՀՈՐԻԶՈՆԱԿԱՆ

1· Երկրի մը գլուխը, Հ·Բ·Ը·Մ·ի նախագահ
2· Կիլիկիոյ մէջ մեծ քաղաք, տէր չունեցողը
3· Հ·Բ·Ը·Մ·ի ակումբներէն մէկուն ա· անունը, հայաստանցի մեծ բանաստեղծ մը
4· Տարի, ծովին վրայ յառաջանալ, ՆԱՁԱ՝ առանց-ի
5· Պրազիլի մայրաքաղաքը, Հ·Բ·Ը·Մ·ի պաշտօնաթերթը
6· Մեքսոլանտ առանց վերջին վանկին
7· Սուրիոյ նախագահ, երկիր Ափրիկէի մէջ
8· Խաղ մը, ֆրանսերէն *բախտ*՝ հակառակ կողմէն
9· Իգական անուն, ռուս՝ որուն անունով մի քանի քաղաքներ շինուած են, մէկը Հայաստանի մէջ
10· Ցուց· դերանուն, գործ
11· Միջերկրականի մէջ կղզեխումբ, անոր (արեւելահայերէն)
12· Ութսուն տարեկան

ՈՒՂՂԱՀԱՅԵԱՑ

1· Հ·Բ·Ը·Մ·ի վարժարան, դրական մակբայ
2· Ակռայի, ֆրանսացի թատերագիր
3· Ջոր խոտ, խալիֆա մը, տակը ցուցնող մասնիկ
4· Ելքը չունեցող, հայասէր, լիբանանցի նախկին նախագահ, ցուց· դերանուն
5· Թագաւորական աթոռ, վակոն՝ առանց վերջին գիրին
6· Հիւսիսին հակառակը
7· Հայերէն խօսող, իշխանուհիի անուն
8· Ձայնարկութիւն, ոսկոր
9· Մի սիրեր, հին Հայաստանի նահանգ մը
10· Գերման զօրավար՝ հայ եղեռնի շրջանէն, հեռաւորութիւն ցոյց տուող մասնիկ, ան (իգ)·
11· Հին Հայաստանի գաւառ, մահմետական տօն մը
12 – Վաւերական, գետակ

ԹԻՒ 16 ԽԱՉԲԱՌԻՆ ԼՈՒԾՈՒՄԸ

ՀՈՐԻԶՈՆԱԿԱՆ	ՈՒՂՂԱՀԱՅԵԱՑ
1· Ան Քրիստոս	1· Ան, առաքեալ
2· Մարիամ, Աւօ	2· Նախշող, զրո
3· Խաչ, ապրիս	3· Րաուտա, աւ
4· Աշո, Ասսեղի	4· Քիչ, դարս
5· Ռուս, տարի	5· Րա, մոռէա
6· Աղտ, մոկ, ափ	6· Իմաստուն
7· Աղու, ամ	7· Պսակ, եչո
8· Եզ, առնեմ	8· Տարեր, ամիր
9· Արարէ, Զիլի	9· Արարէ, Զիլի
10· Լուսաւորիչ	10· Լուսաւորիչ

ՊԱՇՏՕՆԵԱՅ ԵՒ ՈՒՍՈՒՑԻՉ Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Վիսենթէ Լոփեսի Դերձակեան Երկրորդական Վարժարանի Հայկական բաժինը կարիքն ունի հսկիչուհիի մը (սէլատորա):
Աշխատանքի ժամեր՝ 12·30 – 16·00: Դիմել Վարժարան՝ Արենալէս 1631:
Հեռախօս՝ 795–0125:

* * * * * * * * * * *

Վիսենթէ Լոփեսի Ազգ· Վարժարանի Նախակրթարանի Հայկական բաժինը պէտք ունի երգի ուսուցիչի:
Դիմել Վարժարան՝ Արենալէս 1631:
Հեռախօս՝ 795–0772 / 0125:

ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆ ՎԻՍԵՆԹԷ ԼՈՓԵՍԻ

Su café molido
al gusto oriental

Gran Visir

Boedo 510.
T.E.: 97-4763

Deportivas

El cero justo "premio" para los dos

Deportivo Armenio 0
Rácing de Córdoba 0

Es muy fácil explicar el por qué de este resultado. Para ello, conviene recordar que, durante todo el día anterior y en la mañana del miércoles en que se disputaba el partido, llovió torrencialmente sobre la Capital Federal y el Gran Buenos Aires, circunstancia que casi obliga a la suspensión de la jornada.

Sin embargo, la fecha se llevó a cabo, y Armenio jugó frente a Rácing de Cba., en el estadio de platense. El match se desarrolló, como era de suponer luego de la gran cantidad de agua caída, en un campo en muy malas condiciones, donde se notaban claramente algunos charcos y zonas barrosas.

No obstante, esta no es excusa suficiente para justificar este espectáculo deplorable, que no podía haber arrojado otro marcador, pese a que la visita fue un poco más, dentro de la pobreza general imperante.

La explicación pasa por otro lado. Basta mirar la tabla de posiciones para situarse en la realidad de cada equipo. De un lado, Rácing de Córdoba ocupando el penúltimo lugar y seriamente amenazado con el descenso. Por otro, un Deportivo Armenio, no tan apremiado por los puntos, pero que, a decir verdad, nunca se preocupa por el juego mientras el mismo persista igualado y mucho menos si se encuentra ganancioso.

Dentro de este panorama se enfrentaron, y salió un cotejo sin matices y en el cual muy esporádicamente se intentó algo productivo.

Indudablemente, el conjunto cordobés produjo lo mejor, a través de dos remates de Serrizuela, uno de tiro libre y el restante tras un centro, brillantemente conjurados por Sarmiento.

El resto fueron fricciones y brusquedades, que finalizaron de la única manera posible: con un público local, escaso afortunadamente, silbando por primera vez a sus jugadores, ante el pésimo encuentro presenciado.

Así pasó otro partido. Ahora vendrá un receso, debido a unos compromisos de la Selección Nacional en Europa. Será tiempo de replanteos, pues así no se puede continuar. Armenio no es el de antes; el de la etapa final de la primera rueda. Aún faltan ocho jornadas, de este Campeonato, que se reanudará el 10 de Abril, cuando Armenio se mida con Rosario Cental.

Esperemos que modifique sus recientes malas actuaciones. De ese modo, recuperará el aliento de su gente, la que siempre lo apoyó.

Daniel R. Der Avedissian

COCINA

Celebremos las Pascuas!

ROSCA DE PASCUA

INGREDIENTES:

1 kg. de harina - 150 grs. de manteca o margarina - 4 huevos - 150 c.c. de leche tibia - 50 grs. de levadura -1 cucharadita de vainilla - 2 cucharadas de ralladura de limón - 1 cucharada de agua de azahar.

PREPARACION:

Batir la manteca con el azúcar hasta obtener una preparación bien cremosa; agregar los huevos de a uno por vez, batiendo bien después de cada adición.

Mezclar la leche tibia con la levadura y agregarla a la preparación anterior. Incorporar la harina de a poco, intercalando con la esencia la ralladura y el agua de azahar.

Seguir batiendo y luego poner sobre la mesa y amasar bien. Hacer un bollo y dejar levar el doble. Una vez levado dividir la masa en 2 o 3 partes y estirar cada parte como si fuera un cilindro largo, formando la rosca.

Una vez dada la forma, colocarla en la tortera donde se va a cocinar, la que deberá estar debidamente enmantecada y enharinada, dejar levar nuevamente y, una vez levada cocinar a horno moderado durante 40 minutos. Pintar con huevo batido y esparcir por encima azúcar granulada o crema pastelera.

(Si se usara crema pastelera, ésta debera esparcirse antes de pintar la rosca).

PAPAS A LA MILANESA

INGREDIENTES:

1 kilo de harina - 1 papa por porción - ajo, perejil, sal, pimienta y queso rallado - huevo batido - pan rallado.

PREPARACION:

Cocinar las papas con cáscara en agua y sal. Una vez frías, pelarlas y cortarlas en rodajas de 1cm. de espesor. Espolvorearlas con ajo y perejil picado; condimentar a gusto.

Proceder como con las milanesas: pasar cada rodaja por huevo batido y con el pan rallado que se habrá mezclado con queso rallado. Freirlas en aceite caliente.

Isabel Tchallan

Un ejemplo imitable

En nuestra edición del 10 de febrero, comunicamos a nuestros lectores acerca del gesto de la familia Karaguezian concretado en la remisión de una gran cantidad de libros de caracter cientifico y técnico a Armenia.

Para ello se pusieron en contacto con el Comité de Relaciones Culturales de Armenia con la Diáspora a través de su Presidente Garlen Dallakian, quien reunió los títulos que necesitan las diferentes facultades e institutos politecnicos de Erevan, y les envió la lista. Numerosas obras fueron adquiridas y enviadas tanto desde Buenos Aires, como desde los Estados Unidos o Europa, para que los estudiantes de la Madre Patria puedan tener acceso a las últimas novedades de cada especialidad.

La familia Karaguezian es muy conocida en nuestra colectividad a través de sus obras en beneficio de la Iglesia Apostólica Armenia, de su Santa Sede de Etchmiadzin, y de su aporte para el mayor brillo de las escuelas armenias de nuestra comunidad.

Los hermanos Kevork y Hagop Karaguezian, secundados por sus esposas Vera y Leda, como también por sus hijos, son un ejemplo digno de imitar.

EL PROFESIONAL LOS RECETA
BARTAMIAN LOS DISEÑA
SU HIJO LOS PREFIERE
LINEA PIE/RECTOR
DE ORTOPEDIA
BARTAMIAN

CALZADO CORRECTIVO A PRUEBA DE CHICOS: CALIDAD Y DISEÑO

Calzado Correctivo

Calzado Deportivo

PLANTILLAS CORRECTORAS

Ortopedia Bartamian tambien las pone a sus pies

ARTICULOS DE ORTOPEDIA EN GENERAL

Descuentos desde el 30% a Obras Sociales.
Consulte con su Obra Social sobre otros beneficios.

ORTOPEDIA OB
Bartamian
Av. Belgrano 1699 Tel. 45 5213 Bs. As.
Av. 7 N° 1134 Tel. 3 4935 La Plata

COCINA ORIENTAL
Especialidades Armenias
Sra. Valentina
Tel. 791-2349
-Trabajos sobre pedidos-

La **Escribanía Balassanian** *comunica su nueva característica telefónica:*
322-2768
Dr. Arturo Balassanian
Escribano
Florida 716 2° Piso - Of. "K"
Radio llamada: 311-0056 312-6383
Código: *3136*

Periodico Armenio
"SARDARABAD"
de la
ASOCIACION CULTURAL
TEKEYAN

Redacción y Administración
Cnel. Niceto Vega 4779
1414 - CAPITAL FEDERAL
T.E.: 771 2520
Horario de atención: *Lun. a Vier. de 10.00 a 19.00 hs*

Registro Nac. de la Propiedad Intelectual
- N° 78.836
Director
MIHRAN SARAFIAN
Corresponsalía, receptoría de avisos y suscripciones en
BRASIL
Sr. Hrair Chahinian
Av. Coxingui 191 Ap. 84
Cep. 00579 - San Pablo
T.E.: 813-6731

URUGUAY
Dr. Pedro Tanielian
Benito Blanco 675 Ap. 201
T.E.: 70-3114 Montevideo